

עש"ק פר' תצוה תש"ע

נשמתין חדתין

רשימות מרא"ח
שנאמרו מפי מו"ר שליט"א
בשב"ק פר' תרומה תש"ע

ליקוטי הלכות בא"ח

—פנימי לבאי ביהמ"ד תו"ח—

יוצא לאור ע"י מכון
"יום החכמה"

שע"י ישיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
רח' אהלי יוסף 4, ירושלים עיר"ק תובב"א

להלן רשימת שיעורי התורה המתקיימים בבית מדרשינו במשך השבוע

שיעורים באידיש

- ❖ שיעור בגמרא מסכת סוכה, מפי הר"ה ג. המפורסם ר' יהושע כהן שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 4:00-5:00 אחה"צ.
- ❖ שיעור בשער הכוונות למהר"י זי"ע, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 7:00-8:30 בערב.
- ❖ שיעור בספר נתיב מצוותיך להר"ק מקאמארנא זי"ע ואוצרות חיים למתחילים מפי מו"ר הגה"צ ביום ג' בשעה 9:00 בערב.
- ❖ שיעור בשעה"כ - שבת ביום ד' בשעה 8:15 בערב.

שיעורים בלשח"ק

- ❖ שיעור בספה"ק עין חיים למתחילים, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, ביום ב' בשעה 9:00 בערב.
- ❖ שיעור בספה"ק שיחות הר"ן, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, וסדר התרת קללות לפי מנהג הרש"ש זי"ע, בליל שישי בשעה 8:00.
- ❖ שיחת קודש ברעווא דרעוויין שלוש סעודות (מזמן צה"כ דר"ת).

ניתן לשמוע שיעורי מו"ר שליט"א ב"קול הלשון"

- ❖ **שיעורים באידיש:** טל' 03-6171086 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
 - שיעור בספה"ק אוצרות חיים - שיעור מס' 1 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-1)
 - שיעור בספה"ק רחובות הנהר, נהר שלום, סידור הרש"ש - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-3)
 - שיעור בחסידות (פר' השבוע) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-2)
 - שיעור בספר נתיב מצוותיך ואוצרות חיים - שיעור מס' 5 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-5)
 - שיעור בשעה"כ שבת - שיעור מס' 6 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-6)
 - שיעור בספר אדיר במרום לרמח"ל (טל' 03-6171041) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-2)
- ❖ **שיעורים בלשח"ק:** טל' 03-6171041 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
 - שיעור בספר התניא - שיעור מספר 1-2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
 - שיעור בספה"ק שיחות הר"ן (ושער יהו"א) - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-3)
 - שיעור בספה"ק ליקוטי מוהר"ן - שיעור מס' 1-3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-6-5-2-4)
 - שיעור בספה"ק עין חיים - שיעור מספר 1-1 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
- ❖ **שיעורים באנגלית:** טל' 03-6171002 2-4-9

כמו כן ניתן לשמוע כל השיעורים בזמן אמירתם בטל' 03-6171002 (באמריקא: 6469777900).

אפשר להשיג הקלטות השיעורים ממערכת קול הלשון בטל' 02-5816622.

ניתן לקבל את הקונטרס מידי שבוע בדואר אלקטרוני ע"י משלוח בקשה לכתובתנו:

tc7@neto.bezeqint.net

ויחי רצון שבכח התורה הקדושה נזכה להתדבק בו ית' בראוי
ולעשות רצונו בלבב שלם למען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד
ונזכה כולנו יחד לביאת משיח צדקינו בב"א.

"יום החכמה"

מכון "יום החכמה"

ת.ד. 5245 ירושלים

טל': 057-3153884 טלפקס: 02-5389584

נשמתין חרתיין

רשימות דברים מרא"ח שנאמרו בשב"ק פרשת תרומה תש"ע(*)

ליל שישי

רעות, והאדם צריך לדעת שבאמת כל תאוה ותאוה שיש לו היא באמת ניצוץ אור שנפל משורש גבוה בעולמות העליונים, ולו משפט הבחירה אם ליקח את האור בדרך של תאוה רעה ולהוריד את האור מטה מטה רח"ל, או ליקח את התאוה הזו ולהחזירה אל שרשה ולהעלותה לקדושה ורוחניות, ע"י שישתמש באור הזה לאהבת השי"ת ולאהבת התורה"ק וכדו'. וזו היא עבודה ששויכת לכל א' וא', דישים אל ליבו בכל פיתוי של היצר הרע דזה הוא באמת אור אלקי שנפל מעולם האצ"י לשבירה של העוה"ז, והעבודה היא להעלותו שוב לאלוקות ולהעלות כל הדברים הנפרדים מאלקות שבעוה"ז ולקשרם ולהעלותם לשרשם העליון.

ג] וע"י שהאדם לומד את כל ציורא דמשכנא, שכל כלי וכלי וכל פרט שבמשכן היה כלי פרטי להמשיך עוד אור אלקי מיוחד לתוך צמצומי ועניני העוה"ז, מאיר לו כח הזה להפוך את כל התאוות רעות ולהעלותם אל הקדושה בלי קושי, והיינו שישתמש בכל תאוה שתהיה כמו "כלי" להקדושה, להגיע לעוד השגה באלקות ולעלות למדרגה נוספת, ולעוד חידוש בתורה הקדושה, וידע בנפשו נאמנה

א] בשיעור הקבוע בספח"ק שיהות הר"ן (אות ו') דיבר עה"פ בפרשת השבוע "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", דצריך האדם לדעת דכל ציור ותבנית שבמשכן ובית המקדש, רומזים על ענינים גבוהים ונשגבים בעולמות עליונים ומהרמח"ל זי"ע חיבר ספר שלם ע"ז הנקרא 'משכני עליון'. וע"י שהאדם לומד את כל עניני בנין המשכן וכליו נדבקת נשמתו בעולמות עליונים. והביא בשם ספח"ק דגל מחנה אפרים שצריך האדם ללמוד בכל שנה ושנה מחדש את הפרשיות הללו שכתוב בהן את כל ציור ותבנית המשכן עכתו"ד.

ולכן כדאי ונכון מאד שילמד כל אדם את פרשיות אלו בעיון רב עם המפרשים כמו המלבי"ם ושאר המפרשים, דכל ביאור שבמפרשים אינו רק עוד שיטה נוספת גרידתא אלא כל שיטה בזה היא עוד גילוי שמגלה לנו עוד גילוי אלוקות, דכשלומד את הציורא דמשכנא ע"ז מאיר לו אור גדול ונופח בו חיות חדש, דכל פרט ופרט שבציורא דמשכנא הוא רומז על אור אחר.

ב] והנה האדם שנאצל מן האדמה יש לו גוף גשמי שמושכו לכל התאוות

(*) מו"ר ביקש לכתוב שהפסקים בהלכה המובאים פה אין לסמוך עליהם למעשה (והסביר שיש חילוק בין תשובה בשעת מעשה לפסק קבוע ואכמ"ל).

יביאון אליו, וזה מה שמוטל עליו לתקן (וב"כ בספר צדקת הצדיק אות מ"ט), ולכן דייקא על דבר זה הסמ"א צודה לו והוא ל' מבקש רעתו.

ולכך כאשר אדם רואה ענין מסוים שהיצה"ר מפריע לו מאוד ללא הרף, אזי דייקא על דבר זה צריך להתגבר כארי ולהשתדל לשבר חומות הברזל שהקלי' העמידה נגדו, דייקא בהך דוכתא גניז האוצר הגדול אשר למענו שולחה נשמתו לעלמא הדין. ובדאי ע"י שיתעקש לשבור את יצרו, אזי בודאי יצליח ויזכה לתקן את עבודתו הפרטית ובכגון דא קי"ל חזקה שליה עושה שליחותו.

ו **ועוד** אנהר לן עיינין מו"ר ברזא דנא, ששמע מפה קדשו של הרה"ק ר' שלום נח מסלאנים זצוק"ל בשם הבעש"ט דזהו ביאור הכתוב "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו", תרומה הוא מלשון "הרמה" [היינו הגבהה] שצריך האדם להרים לה' את אשר ידבנו לבו, היינו דייקא אותו דבר שלבו בוער בקרבו עם תאות רעות, בזה צריך האדם להפוך זאת ולהעלותו אל הקדושה, ועי"ז יזכה ל"ושכנתי בתוכם" היינו שיוזכה שהשכינה תשרה עליו ויזכה לעלות למדרגות גדולות בנקל וכנ"ל, משא"כ אם יתמיד האדם בשאר עבודות לא יזכה כ"כ לעלות למדרגות נשגבות בנקל. ולכך, זאת תורת האדם, ישים אל ליבו לשבור את אותו ענין שהיצה"ר אינו מניח לו לעשותו, ובדאי יצליח ויעלה מעלה מעלה בעולמות העליונים למדרגות אשר עין לא ראתה, אכ"ר.

שע"י שילחם עם הסמ"א ויתגבר עליו עי"ז יזכה לעלות למדרגות שלא אסיק אדעתיה שיוכל להגיע עדנה. והעיקר הוא ההתחזקות שתמיד יחזק עצמו [וכן איש לרעהו יאמר חזק], ועי"ז יהיה לו כח להתגבר ולעבור על כל המניעות וכל הנסיונות.

ד **ומבואר** בספר הקדוש ראשית חכמה וכן בשערי קדושה (למהרה"י) דדייקא מי שיש לו תאוות רעות ותמיד היצה"ר מפריעו ע"י נסיונות קשים מאוד בתאוות ללא הרף והוא מתגבר עליו ומעלה את אותן התאוות לקדושה ולאחבת ה', עי"ז יכול בנקל להגיע למדרגות גבוהות מאד. דאע"פ שבדרך כלל אפי' מי שעוסק בעבודת ה' קשה לו להגיע למדרגות גבוהות, אך אדם זה שמתגבר על יצרו ומעלה את תאוות עוה"ז לאחבת ה' ואחבת התורה והמצוות יש לו הכח והזכות לעלות מעלה מעלה בנקל.

ה **איתא** בזוהר על שיר השירים דכל אדם ואדם יש לו עבודה פרטית מה שהוא צריך לתקן, ובשביל זה הוא נשלח לעוה"ז כדי לתקן עבודה הפרטית זו. והנה באמת יקשה מאוד לאדם לדעת מה הוא עבודתו הפרטית [ולכן צריך להשתדל לקיים כל המצוות התורה ולעשות כל עבודות שיכול לעשות, שאפשר שזה הוא עבודתו הפרטית].

אך כבר גלה סודו ע"י עבדיו, בספר שער הגלגולים יצא סו"ד איך יכול האדם לדעת מה היא עבודתו הפרטית, דמבואר שם שידע איניש בנפשיה באיזה דבר בעבודת השי"ת היצה"ר מפריע לו מאד, והיה לך לאות דדייקא באותו דבר הקשה

בעש"ק (בשיעור דשער הכוונות שאחר התפלה)

אותיות דג' שמות הויה שיש בנימין חזרתא ודיקנא, והביא בשם הרה"ק בעל הסולם זי"ע

ז **למד** בדברי האריז"ל דענין הי"ב חלות בג' סעודות שבת הוא כנגד הי"ב

כמשיב דהרב 'באתי לגני' היה ציס"ע, וסיפר ששמע ממי ששימשו בסוף ימיו שהיה אז חולה והיה צריך להיות בביה"ח ולפעמים היה בביה"ח שערי צדק ולפעמים בביה"ח הדסה, ואמר ה'באתי לגני' למשמשו שקשה לו להיות בביה"ח הדסה היות שהוא מחוץ לעיר באות יותר מדי הרבה נשמות לבקש ממנו תיקון ואין לו כח לזה (מו"ר ביקש מהבאתי לגני שילמד אותו קבלה וענה לו שקשה לו להתחיל ללמד קבלה מתחילה אלא שנתן לו ברכה שיוכל ללמוד ולהבין קבלה).

[י] דיבר קצת אודות הכוונה הנ"ל די"ב חלות שהם כנ"ל כנגד הג' היות שיש בהנימין (ליל שב"ק), והחירותא (צפרא דשבתא) והדיקנא (סעודה ג'), דמקשה הרשב"ם בשמן ששון דלכא' אי"ז לא כהסדר דמלמטה למעלה (שאו היה צריך להיות דיקנא, נימין, חירותא) ולא כהסדר דמלעלה למטה (שאו היה צריך להיות חירותא, נימין, דיקנא). וביאר מו"ר דיש לומר עפ"י המובא דג' סעודות הם כנגד האבות הק', באופן דסעודת ליל שב"ק כנגד יצחק אבינו ע"ה [דסעודת ליל שב"ק נקראת חקל תפוחין קדישין כנגד השכינה, שיצחק שהוא עמוד העבודה – תפלה שהיא השכינה (ומרומז זה בפסוק ד"ויצא יצחק לשוה בשדה" – דחקל תפוחין היינו שדה)] וחלא יצחק הוא האמצעי שבאבות הק' וע"כ הי"ב חלות בסעודה זו הם כנגד הנימין שהיא הדרגה האמצעית, וסעודת הבוקר היא כנגד אברהם אבינו ע"ה [שהיה אאע"ה עמוד החסד והיום החסדים בבחי' "להגיד בבוקר חסדך" (ומרומז זה דדא היא סעודתא דעתיקא קדישא ואאע"ה נקרא "זקן בא בימים")] שהוא ראש האבות וע"כ הי"ב חלות כנגד החירותא שהיא דרגה העליונה, וסעודה ג' היא כנגד יעקב אבינו ע"ה [שהוא עמוד התורה וסעודה ג' כנגד הז"א שהוא בחי' התורה (ובמקו"א כתבנו לפרש עפ"י המנהג

לתמוה שכיון שהאריז"ל בעצמו גילה הסוד של י"ב חלות מה פשר תחינת האריז"ל בזמירות שתיקן לליל שבת "יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי". והוא מוטיב לה והוא מפרק לה, ביאר בעל הסולם שאדם יכול ללמוד קבלה כל ימיו ואליבא דאמת אין עמו בזה ולא כלום, שקבלה אינה רק קריאת המילים ח"ו אלא צריך ע"י לימוד המילים הכתובות בספרי הקבלה להתעלות ולפתוח בפועל האורות הרוחניים שנרמזים במילים אלו, וזהו הביאור ד"יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי" שיפתח לנו השי"ת האור הרוחני של הי"ב אותיות דבנימין חירותא דיקנא עד שנרגיש בפועל את הטעם והעונג הרוחני של האורות האלו, שהכל גילוי אורות רוחניים שאפשר להרגיש הטעם שלהם.

[ח] וסיפר שבעל הסולם התלונן הרבה על כמה מקובלים שמכרו שהעיקר לידע בכתבי האריז"ל את המילים שכתוב שם, ושאל בעל הסולם דהאם האריז"ל בעצמו ג"כ לא ידע יותר מהמילים שכתוב בכתבי האריז"ל (ויש שענו לו בסכלותם שהאריז"ל ידע עוד מילים ועוד פרטים) [וחלא פשוט שאצל האריז"ל היה כ"ז רק בבחי' רמזים ומשלים על האורות והחזיונות וההשגות האלקיות שהיה משיג ורואה בפועל בעלייתו לעולמות הרוחניים, וא"כ טען בעל הסולם למקובלים הנ"ל שגם עלינו להשתוקק לפתוח בפועל את האור האלקי הפנימי הטמון בתוך רמזי האריז"ל, ויש ללמוד כתבי האריז"ל ע"מ כן ובבחי' דיש ללמוד התורה ע"מ לקיים (ובבחי' שפירש הגר"א זי"ע דע"מ לקיים היינו ע"מ לייחד יחודים)].

[ט] נשאל האיש אדוני האר"ש אודות הרה"צ המקובל הגדול בעל מח"ס "באתי לגני" וצ"ל האם היה משיג באורות הפנימיים דכתבי האריז"ל. והי

והארבעים שערות הם כנגד ארבע נימין העליונים (כביכול).

[יא] עור נשא דברו בשיעור זה אודות הגבחת הידיים בנמי אחר הנמילה כנגד הראש, שהאריז"ל כתוב לאמר שיש להגביה הידיים כמו מקבל איזה דבר, ולכן יש צדיקים הנוהגים לחבר הידיים ולעשותם בצורת כלי ומוטות כפות הידיים ושמוחות מול פניו, אך אמר מו"ר דהיות דעפ"י מעם הנגלה בהלכה זו הרי צריכים להיות אצבעות הידיים מוגבהות באופן שיטפו מי הנמילה מהאצבעות למטה אל הזרוע הרי גם עפ"י הקבלה צריך להגביה הידיים בצורה זו (וכן מנהג הספרדים שיש להם הקבלה בזה מדור לדור) וגם באופן זה נחשב כמו מקבל איזה דבר (כמו מי שמקבל מה שנותנים לו מלמעלה בצורה זו).

להתחיל סעודה ג' ביום ולגומרה כלילה שבבחי' מה שיעקב אע"ה מקשר בין אברהם (שבבחי' החסדים דהיום) ליצחק (שבבחי' הגבורות דהלילה), והוסיף בקצרה שכיון שיעקב אבינו עשה היחוד בין אברהם (חסד) ויצחק (גבורה) ע"כ סעודתו כנגד בחי' הדיקנא שהוא הכח הגורם לכל היחוד, ואכמ"ל.

[והזכיר] אגב אורחא את דברי הרונאצ'ובער שמבאר שמקור דברי הרמב"ם (הלכות עבודת כוכבים פ"ב ה"ז) שכותב שיש לו קבלה שבפיאות צריך להיות לכה"פ ארבעים שערות, ולכא"ו אין לזה מקור עפ"י נגלה, ומבאר הצפע"נ דהביאור בקבלה זו עפ"י דברי האריז"ל בהביאור דחי"ב נימין שהם מתחלקים לד' נימין בצד ימין וד' נימין בצד שמאל (וארבע נימין מאחורי הראש),

ליל שב"ק

[יג] ביאר מו"ר את המח' המבואר בגמ' סנהדרין (ו' ע"ב) רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר **אסור לבצוע** (לעשות פשרה בדין) וכל הבוצע הרי זה חוטא וכל המברך את הבוצע הרי זה מנאץ ועל זה נאמר בוצע ברך נאץ ה' אלא יקוב הדין את ההר שנאמר "כי המשפט לאלקים הוא", וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר. אבל רבי יהושע בן קרחה אומר **מצוה לבצוע** שנאמר "אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם", והלא במקום שיש משפט אין שלום ובמקום שיש שלום אין משפט, אלא איזהו משפט שיש בו שלום הוי אומר זה ביצוע.

ולכאורה יש לתמוה מאין יהיה מחלוקת בזה שהדבר שלזה מצוה הוה לזה עבירה, ולא זו בלבד אלא דר' אליעזר סובר דכל המברך את הבוצע הרי זה מנאץ,

שיעור דף היומי

[יב] כליל שבת קודש לאחר קבלת שבת למד מו"ר שיעורו הקבוע בדף היומי, ופתח ואמר דסח לפניו מאן דהו, דכתיב בפרשתנו (כ"ה, י"ז) "ועשית כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארכה ואמה וחצי רחבה", ופרש"י כסוי על הארון שהיה פתוח מלמעלה ומניחו עליו "כמין דף", ובזה שם רמז על ה"דף היומי". והוסיף דאם כנים דברים הללו אזי אפשר להוסיף דהלא כתיב אח"כ (שם י"ח) "ועשית שנים כרבים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת", היינו דלמעלה מהכפרת היו הכרובים שזה הוא בחי' גילוי אלוקות, שהלא הדיבור היה יוצא מבין שני הכרובים, וזה בא לרמוז שצריך להאיר את הפנימיות ולגלות אלוקות בתוך הגמ', שזה מסייע שיהא הלימוד בדבקות ה'.

וז"ל, שמאחר שאלקים נצב בעדת א-ל אילולא שהיה חייב זה מיתה לא היה הקב"ה מניח שתאבד נפש אחת מישראל ומאחר שהניח הקב"ה לבית דין שיסכימו להרוג את זה ונהרג חייב מיתה היה, הלכך אין לעדים משפט מות מה שאין לומר במלקות, עכ"ל.

וביאר מו"ר הטעם למה במלקות לא אמרינן אלקים נצב בעדת א-ל ולא אמרינן שגם בזה יש להם סיעתא דשמיא, דאפשר שזה היתה מחמת פגם של הבי"ד עצמו, היינו דאפשר שיש להם איזה חטא או פגם, ולכן לא אמרינן בזה אילולא שהיה חייב זה מלקות לא היה הקב"ה להסכים שתלקה נפש אחת מישראל. משא"כ במיתה שהוא פגם נורא שא"א להחזיר הנפש לחיים לא אמרינן שזה היה מחמת פגם הבי"ד, מכיון שהשכינה ניצבת בעדת א-ל ואינה נותנת לבי"ד לטעות בכזו טעות נוראה שאין לה תיקון.

טו' עור הביא מו"ר דבמהר"ל (בספרו באר הגולה באר השני ב') יש ביאור נוסף בטעם מה שהדין הוא "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו" (דברים י"ט י"ט) - נהרגו אין נהרגין כאשר זמם ולא כאשר עשה, משום דע"י שהעדים זוממין דיברו סרה אל איש, עי"ז נתעורר מידת הדין, וירדו למטה בעוה"ז גבורות ודין וחרון אף, והנה זה החרון אף פורח באויר ורוצה להוציא את הדין מכח אל הפועל, ולכן אם כבר הרגו אותו אדם, אזי כבר יצא הדין מכח אל הפועל, אבל אם עדיין לא הרגו את האדם אזי חוזר הדין עליהם, וסיים מו"ר דצ"ל דסברת המהר"ל היא רק לגבי הריגה שהיא תוקף הדין שבזה אמרינן שאם נהרג מי שהעידו עליו יצא כבר הדין לגמרי מן הכח אל הפועל, משא"כ לגבי מלקות שאינו דין חמור כ"כ אז אף שלקה מי שהעידו עליו לוקין העדים.

ומשא"כ ר' יהושע סובר שמצוה לבצוע. ועיין בברכת אברהם מה שביאר בזה, ולפי דבריו ביאר מו"ר דרבי יהושע בן קרחה הוא מידת יסוד [שהרי יהושע בן נון היה משבט יוסף, וכן כל יהושע הוא ביסוד] שהוא קו אמצעי, והקו אמצעי עושה שלום בין קו ימין לקו שמאל, וע"כ סובר ר' יהושע שהתורה בעצמו מחפש אחר השלום, ועיקר התורה הוא תפארת שהוא ג"כ בקו אמצעי שמחפש אחר השלום, ויסוד הוא בסוף הת"ת. משא"כ ר' אליעזר הוא בחי' בינה (כמבואר בכתבי אריז"ל) שדינין מתערין מינה כידוע, ולכן סובר הוא שצריך לפתוח תחילה בדין ויקוב הדין את ההר.

יד' עור עמד מו"ר על מה דאיתא בגמ' (שם) "אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות" ואמר דלפי כלל הזה איתא בשו"ת חקרי לב (סי' פ"ז) עפ"י דברי הריטב"א בעירובין (י"ג ע"א) בביאור המימרא אלו ואלו דא"ח, שהתורה ניתנה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא וכו' עיי"ש, ועפ"ז מחדש החקרי לב דכל הכרעת בי"ד אינו נקרא טעות אף בדבר שאינו לפי האמת דהרי יש בתורה כל השיטות, ובוזה ביאר מו"ר הענין דאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות דכל מה שהדיין פוסק אפי' שמועה זה הוא סימן שכך צריך להיות ומן השמים רצו שיטעה בדין משום טעמים כמוסים. והביא דברי הרמב"ם הלכות עדות (פ"כ ה"ב), וז"ל, נהרג זה שהעידו עליו ואחר כך הוזמו אינן נהרגין מן הדין שנאמר כאשר זמם לעשות ועדיין לא עשה, ודבר זה מפי הקבלה אבל אם לקה זה שהעידו עליו לוקין וכן אם יצא הממון מיד זה ליד זה בעדותן חוזר לבעליו ומשלמין לו, עכ"ל. ולכאורה קשה למה אין הורגים את העדים הזוממין כשכבר הרגו את הנידון, הלא עדיין הם עדים זוממין. ומבאר הכסף משנה שם

רק ליקח את פירות השדה, אבל לא את הקרקע.

ועב"פ לכא' קשה קושיא הנ"ל דאיך הניח הקב"ה להרוג את נבות היזרעאלי לחינם, ותירץ מו"ר דאיתא ברלב"ג (ועיין עוד ברד"ק) שהבי"ד בעצמם ידעו שהעדים הם עדי שקר והם הסכימו לעצת אחאב ואיזבל אשתו וא"כ היה בי"ד של שקר שאי אפשר לומר שם אלקים נצב בעדת א-ל.

יח [עוד] ביאר את דברי הגמ' (שם ז' ע"א) דאמר רבי תנחום בר חנילאי לא נאמר מקרא זה אלא כנגד מעשה העגל שנאמר וירא אהרן ויכן מזבח לפניו מה ראה אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר ראה חור שזבוח לפניו אמר אי לא שמענא להו השתא עבדו לי כדעבדו בחור ומיקיים בי אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא ולא הויא להו תקנתא לעולם מוטב דליעבדו לעגל אפשר הויא להו תקנתא בתשובה.

יט [ודייק] מו"ר דמשמע כאן דהקב"ה מקפיד על כבודו של בשר ודם יותר מכבודו, דעל עשיית העגל היה אפשר לעשות תשובה, משא"כ על רציחת בשר ודם מובא כאן בגמ' דלא יהיה להם תיקון. ושה בזה מעשה שהיה אצל המגיד מקאזניץ זי"ע שבא אליו דיבוק שאמר שהוא היה בזמן הבית השני, והוא נתן "הפאטש" הראשון לזכריה הנביא, ועונשו הוא שבכל דור ודור הוא מתגלגל והורגים אותו ומתגלגל עוד הפעם ושוב הורגים אותו, וביקש תיקון מהמגיד מקאזניץ וכשהדיבוק דיבור בדברי גנאי וחוצפה עליו, [שכעשה המגיד מקאזניץ יחודים, היה הדיבוק צוחק עליו, ואמר שבזמנו היה כל ילד יודע את כל היחודים] אז אמר המגיד מקאזניץ שאינו יכול לתקנו משום שהחליש את דעתו, אלא אח"כ בא הראדאשיצער והוא תיקן אותו.

טז [הקשה] חד מן התלמידים על דברי הכס"מ (דיש שמירה לבי"ד שלא

להרוג בחינם) דא"כ איך מצינו אצל אחאב שהרג את נבות היזרעאלי ע"י שהעמיד עליו עדי שקר שהעידו בבי"ד שבירך את ה' (כמבואר בארוכה בספר מלכים א' פרק כ"א), ולמה לא היה בחי' אלקים נצב בעדת א-ל שמציל את הבי"ד שלא להרוג לחינם. ולמד מו"ר ברבים את כל הפרק שם במלכים שאחאב רצה לקנות את השדה של נבות היזרעאלי, ונבות לא רצה ליתנו לו מכיון שזה היה נחלת אבותיו, והעמיד אחאב עדי שקר שהוא היה מברך את ה', והרגו אותו בבי"ד, ואח"כ נטל אחאב את השדה [ועיין רד"ק שאחאב היה היורש של נבות, ועיין ברלב"ג שאחאב ירש אותו מטעם הרוגי מלכות, עי' רש"י].

יז [והקדים] מו"ר לפני ישוב התמיהה הנ"ל, דלכא' היה מקום להקשות מדוע היה צריך אחאב לעשות ערמה הנ"ל והלא ידוע דמלך פורץ גדר, ולא קשיא כלל, דהלא איתא ברמב"ם (הל' מלכים פ"ד ה"ו) ולוקח השדות והזיתים והכרמים לעבדיו "כשילכו למלחמה", ויפשטו על מקומות אלו אם אין להם מה יאכלו אלא משם, ונותן דמיהן. שנאמר ואת שדותיכם ואת כרמיכם וזיתיכם הטובים יקח ונתן לעבדיו, עכ"ל. ומדויק בלשון הרמב"ם דרך כשהמלך הולך למלחמה מותר ליטול השדה משום מלך פורץ גדר, ולא כן באחאב שלא היה עת מלחמה. ועוד הוסיף לתרץ דאיתא ברדב"ז שמותר להמלך ליתן את השדה רק לעבדיו, אבל לא יכול ליקח זאת לעצמו. והוסיף מו"ר דאין להקשות (על תי' הא') דהיה אחאב יכול לעשות מלחמה שם בסביבה של נבות ועי"ז יוכל ליקח הקרקע, דהלא איתא בלחם משנה דגם במלחמה לא היה המלך רשאי ליקח את גוף השדה, והיתה לו רשות

כדכתיב והנה איש אלקים בא מיהודה בדבר ה' אל בית א-ל וירבעם עמד על המזבח להקטיר. ויקרא על המזבח בדבר ה' ויאמר מזבח מזבח כה אמר ה' הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו וזבח עליך את כהני הבמות המקטרים עליך ועצמות אדם ישרפו עליך. ונתן ביום ההוא מופת לאמר זה המופת אשר דבר ה' הנה המזבח נקרע ונשפך הדשן אשר עליו. ויהי כשמע המלך את דבר איש האלקים אשר קרא על המזבח בבית אל וישלח ירבעם את ידו מעל המזבח לאמר תפשהו ותיבש ידו אשר שלח עליו ולא יכל להשיבה אליו. א"כ הרי משמע מזה שהקב"ה חס על כבוד הצדיק אפילו כשאין רוצים להרוג אותו. [ובריש אדרא זוטא איתא דף קפ"ח ע"א אמר רשב"י זקב"ה בעי ביקריהון דצדיקייא יתיר מיקרא דיליה, כמה דכתיב בירבעם דהוה מקטר ומפלח לע"ז וקב"ה אוריד ליה, וכיון דאשיט ידיה לקבליה דעדו נביאה אתייבש ידיה דכתיב ותיבש ידו וגו' ועל דפלח לע"ז לא כתיב, אלא על דאשיט ידיה לעדו נביאה].

והשיב חד מן התלמידים דגם שם רצה ירבעם להרוג את הנביא דפשמ ידו כדי לתפוס אותו ולהרגו, והסכים מו"ר לזה דהלא סתם "תפיסה" אצל מלך הוא להריגה, וכל פעם כשהמלך מצוה לתפוס איזה אדם הוא בכוונה להרוג אותו.

כ [וחק' מו"ר סתירה בדברי חז"ל בזה דהלא כאן משמע שהקב"ה חס על כבוד בשר ודם יותר מכבודו, ולקמן (ק"ג ע"ב) איתא תניא רבי נתן אומר מגרב לשילה שלשה מילין והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה בקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להן הקב"ה הניחו לו שפתו מצויה לעוברי דרכים, ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה "אמר להן הקדוש ברוך הוא בכבודי לא מחיתם על כבודו של בשר ודם מחית". הרי מכאן משמע שהקב"ה חס על כבודו יותר מכבוד בשר ודם.

כא [וחד מן התלמידים העלה לתרין דאפשר לומר דרק "כשהורגים" אדם אזי הקב"ה אינו מוחל על זה וחס על כבוד בשר ודם יותר מכבודו, וכמו במעשה העגל שהרגו את חור, דעל זה אמרינן שאי אפשר לקבל כפרה על זה, והוא משום שאי אפשר לו עוד לתקן, דהלא כבר הרג אותו והוי מעוות אשר לא יכול לתקן, אך על מעשה העגל אפשר לעשות תשובה. אבל כשאין הורגים בשר ודם, אלא רק שאין מכבדים אותו כראוי, אזי אכן השי"ת מקפיד על כבודו יותר מבשר ודם.

כב [ויהי כמשיב מו"ר, דהלא חזינן בתנ"ך (מלכים א פרק יג) דכשבא עידו הנביא אצל ירבעם אזי פשט ירבעם את ידו כדי לתופסו ונתייבש ידו.

בהליכה לביתו

שהוא כאן בירושלים. ואסור לבזות את ירושלים, שהיא עיר דוד "כי בחר ה' בציון אוה למושב לו", ועל ידי ההשתוקקות שמשתוקק עתה למירון ולרשב"י ממשיך מקדושתם לירושלים וא"כ יש לו עתה ב' הקדושות.

כג **בהליכתו** לביתו נאווה קודש תינה בפניו אחד מן התלמידים צערו וגודל עגמת נפשו שלא נסע למירון בשבת, נענה ואמר לו מו"ר שעגמת נפש הוא מסמ"א, אלא אדרבה על ידי ההשתוקקות הרויח שיש לו שתי המדרגות,

מקאצק להרבי מווארק, דרך שלי מרומז בתורה, דהלא כתיב "ויקחו לי" היינו אם רוצה האדם לילך בדרך אמת ולהתקרב אל השי"ת וכמו שאמר רש"י לי "לשמו", אזי התורה אומרת שהעצה לזה הוא "תרומה" היינו להיות מורם ומפורש מן אנשים, ואפילו מאנשים טובים וצדיקים, היינו אפילו מן האנשים שהם בבחי' מאת כל איש אשר ידבנו לבו. והשיב ל' נאמר הרבי מווארק להרבי מקאצק דאדרבה הלא הדרך שלי כאן, וזה הביאור בקרא "ויקחו לי תרומה" היינו שצריך ליקח תרומה וסיוע בעבודה"י, "מאת כל איש" מכל אחד ואחד, ובפרט ליקח מהצדיקים שהם אלו שנאמר עליהם מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' ויש להתחבר עמהם כדי ללמוד מהם.

כו] וביאר מו"ר ביאור פנימי בזה עפ"י מה דאיתא בספרי ר' צדוק הכהן מלובלין שיש מעשה בראשית ויש מעשה מרכבה, היינו שמעשי בראשית הוא בבחי' שיש רק אני וה', אך מעשי מרכבה הוא עוד יותר מזו שהוא בבחי' שיש רק הקב"ה בעצמו. וידוע מה שאמר האדמו"ר מקאצק שיש בחי' עבודת החול ועבודת שבת, ובבחי' עבודת ימות החול האדמו"ר מווארק גדול ממני ואני צריך ללכת אליו, אבל בשבת קודש אני גדול מהווארק, והוא צריך לבוא אלי. וביאר מו"ר דידוע שימות החול הוא בחי' חיצוניות כלפי שבת שהוא פנימיות, והיינו שעיקר דרכו של האדמו"ר מווארק היא בבחי' מעשה בראשית ששם ניכרת מציאות הבורא והנבראים לשניים, ולכן היה דרכו להתוועד ביחד עם חסידיו שניכר בזה מציאות הנבראים. משא"כ האדמו"ר מקאצק שהיה בחי' שבת קודש שהוא פנימיות בבחי' מעשי מרכבה, ששם יש רק

כז] וסיפרו קמיה מו"ר על א' מהתלמידים שהציע לו אביו (הגר בחו"ל) שיסע בשבת זו למירון והוא רצה להשאיר אצל מו"ר בשבת ולא נסע למירון, והזכיר מו"ר את המעשה הידוע מהרה"ק הדברי יחזקאל משינווא זי"ע שכשהיה באר"י רצה לנסוע למירון ונפל מהארון ספר הגלגולים ונפתח לו בעמוד שכותב שם המהרה"ר דברים ורמזים סתומים שאמר האריז"ל (והוא בשער ס"ד) שכתוב שם בין הדברים "אב יחלוק על בנו לא יסע למירון", ולקח מזה הדברי יחזקאל רמז לעצמו שכידוע היה אצלו הענין הזה שחלק בכמה דברים על אביו הק' בעל הד"ה זי"ע [וידוע שגילה קצת מהסודות שהיו לו בזה להאריך ימי שני חיי אביו הק' ואכמ"ל] וא"כ מרומז פה שאין לו לנסוע למירון (ובאמת אח"כ נודע שהמתינו בדרך למירון רוצחים שרצו להרגו רח"ל וניצל עי"ז).

וכי"ם מו"ר בדרך צחות דמכיון דליכא מידי דלא רמיזא דאורייתא ורזי התורה עובר על כל יהודי בכל הבחינות ואדם צריך למצוא עצמו בכל רגע במה שעובר עליו במה שכתוב בספ"ק, הרי יש למצוא גם רמז למעשה הנ"ל בדברי האריז"ל שהתקיים בתלמיד ההוא דאב יחלוק על בנו לא יסע למירון, בפרט ששם בספר הגלגולים מוזכר גם רמז על ענין קורה, והרי בשבת זו מתחילה ההכנה לפורים שבה מתקנים את פגם קורה, כדברי רביז"ל בחי"מ (ומבואר להלן).

כח] חזר מו"ר על מה דאיתא בספר פרדס יוסף שהרה"ק מקאצק זי"ע היה דרכו להיות סגור בחדרו בהתבודדות, והרה"ק מווארק זי"ע היה דרכו להיות בהתחברות עם החסידים, ושתה עמהם. והי חיוף והנה המלכים נועדו יחדיו, ואמר הרבי

הקב"ה בכבודו ובעצמו, לכן היה דרכו להיות סגור בחדרו.

ואמר מו"ר שהדרך הגבוהה והמובחרת במח' זו לאחוז החבל בשני צדדים, שמצד החיצוניות להיות מעורב בין הבריות, ומצד הפנימיות להיות סגור ומסוגר.

וביאר שבח' מעין זו מצינו בעבודת יום הכיפורים שבחיצוניות צריכים להתענות, אבל בפנימיות צריכים להתענג על ה' ולאכול האור שהוא בח' מן, עכ"פ אפשר לקיים שניהם, בין הדרך של ווארקי וגם הדרך של קאצק, זה בחיצוניות וזה בפנימיות.

וביאר די"ל בזה שהם ג' הבחנות ודרגות והם כנגד מעש"ב, ומעשה מרכבה, ודרשת סתרי עריות הנזכרות במשנה חגיגה (י"א ע"ב), והם כנגד ג' דרגות היחוד, ממכ"ע, סוכ"ע, לית אתר פנוי מיניה.

והיינו דממכ"ע היא דרגת דמעש"ב שניכר מציאות הבורא והנבראים, ומתגלית הכרת הבורא ע"י הנבראים, ובדרגה זו מתחברים עם החברים (שכולם הם חלק אלו מאלו) והם חלק מהכרת מציאות הבורא

ע"י הנבראים) וזה בח' דרגת ימות החול (שזה עבודת הר"י מוורקא להתחבר עם החסידים וכו').

והדרגה הסוכ"ע היא דרגת דמעשה מרכבה ששם אין רוצין לראות כבר מציאות העולם ורוצים לראות רק הקב"ה לבד, וזה בח' דרגת שב"ק, וזו היתה עבודת הרה"ק מקאצק שנסגר מהעולם ולא חפץ להתחבר עם אף אחד.

והדרגה הגבוהה ביותר היא בח' השילוב בין ב' הדרכים כנ"ל, והיינו דרגה דלית אתר פנוי מיניה, שמתחברים בחיצוניות עם בח' הפירוד רק בכדי לגלות עי"כ בפנימיות את תכלית היחוד ביתר שאת, שכ"כ חריף היחוד שכולל כבר עמו את כל הפירוד החיצוני ואי"ז מפריע כלל להיחוד, וזה בחינת אין דורשין בסתרי עריות בשלשה, שערות היינו התגלות הפירוד ללא יחוד (ער - מלשון התגלות זה - כלים לבד ללא אלקות די-ה), והנה שלשה מרמז על היחוד הרגיל בבחי' אין אגודה בפחות מג' (דבכל ג' יש קו אמצעי המאחד), אך יש לדרוש עריות בשנים לגלות היחוד מתוך תכלית הפירוד (של שנים ללא קו אמצעי המאחד).

בסעודת חקל תפוחין קדישין

דהוא הלא ראינו כמה פעמים דאחד מן האורחים מקדש ואין מו"ר עומד, ויהי כמשי"ב מו"ר דזימנין דמתיר לעצמו לישאר בישיבה אם הוא לומד דהוה עוסק במצוה פטור מן המצוה, וכמו בשמו"ע יש פוסקים דאם אחד מתפלל שמו"ע ואחד יושב ולומד בתוך ד' אמות של המתפלל שאין צריך לעמוד, ועוד יותר מזו, דאפשר לחלק בין ביכורים לקידוש, שהלא במצות ביכורים היה חיוב לעמוד, משא"כ במצות קידוש יש

כז] **אחד** מן האורחים רצה לעשות קידוש בפני עצמו, ואחר שקידש מו"ר הלך האורח לשמוף את הכוס, ואדחכי והכי ישב מו"ר ועיין בספר, וכשהתחיל האורח לעשות קידוש, עמד מו"ר ולמד בעמידה, ושאל נשאל מדוע אתה עומד לבדך, וישא משל' ויאמר דהלא מבואר בגמ' אצל מצות ביכורים דהיו כל העם עומדים, מכיון שצריך לעשות מצות ביכורים בעמידה צריך כל הציבור לעמוד מפני כבוד המצוה. ושאל מן

ס"א ע"ב, וכן צידדו להקל בשו"ת מנחת אלעזר ח"ג סי' כ"ד, ומהרש"א אלפנדרי בשו"ת הס"ק ח"י סי' כ"ג.

כט] והנה מערת הרשב"י קיל טפי שיש אומרים שיש קבלה בידם שנבנית המערה באופן של פותח טפה, ושאלו בקשר לקבר רחל ואמר שיש עדות על ר' חיים שאול דויק וצוק"ל שהוא בעצמו היה כהן ונכנס לתוך מערת קבר רחל, ויש שהביאו גם ע"ז עדות המובא בספרו של הגר"י אלפייא אהבת השם עמוד קכ"ח הגהה פ"ז שגם בקבר רחל נבנית המצבה באופן שעשו חלל גדול בתוך הכיפה שעל הקבר, ואמר מו"ר שיש לברר היום שהרחיבו את האהל שעל קבר רחל האם אין חשש שבתוך האהל יש עוד קברים של עכו"ם.

ל] ויוסף עוד ויאמר דעל קבר רחל ידוע שהיו מקילין כהני אר"י להכנס לשם, ואמנם יש אחרונים שאומרים דרך אצל קבר רחל מותר לכהנים להיכנס מחמת שמתה לפני מתן תורה, ואפשר שכל טומאת המת נזהגת רק להנפטרים לאחר מתן תורה [ואלו הסוברים כן צ"ל שיתרצו את הקושיא הנ"ל מאורנו של יוסף, שדוקא יוסה"צ מטמא שהיה לו נפש אדה"ר, וכן הא שציין רבי בנאה את קברי האבות אינו משום טומאה אלא כדי שיוכלו לבוא על ציונם].

לא] וסיים שאחד מגדולי השו"ת שבדור הקודם מעיד שכחני אר"י נהגו להקל בקברי צדיקים, ואמר שאולי י"ל הביאור בזה עפ"י מש"כ בעל הלשם שענין זה דצדיקים אינם מטמאים הוא מהאורות שיתגלו לעת"ל שיתגלה שלא שלטה שום טומאה בצדיקים [וכמו שרואים ישורש ההיתר הוא מדברי אליהו זל"ט שהוא מגלה אור דלעת"ל], וי"ל שכחני אר"י מרגישים יותר את האור דלעת"ל, ואמנם סיים

פוסקים שאומרים שצריך לישב, ולכן לא הוה חיוב לעמוד, וא"כ אע"פ כשהמקדש עומד, אין צריכים שאר אנשים לעמוד משום שאין "חיוב" לעמוד בקידוש.

כח] באמצע הסעודה הגיע התלמיד שנשאר בירושלים ולא נסע למירון כנ"ל בהליכה לביתו, והזכירו שתלמיד הנ"ל הוא כהן אלא הוא נזהג כמתירין להיכנס למערת רשב"י, ושנה ופיר"ש מו"ר על מה שדיבר בהליכה לביתו שיש מוסיפים בסיפור הנ"ל עם האדמו"ר משינאווא שנפתח לו בשער הגלגולים בתיבות "לא יסע למירון" שלקח מזה הדברי יחזקאל גם רמז לחזק שיטתו הידועה לאסור לכהנים להיכנס למערת רשב"י כידוע שעסק אז במלחמתה של תורה עם הר"ש העליר רבה של צפת בענין זה. ולבתר פתח מו"ר ונשא דברו אודות המח' הגדולה בין גדולי עולם האם קברי צדיקים מטמאים, דרוב הפוסקים נקטו לאיסור בזה [כמוכח מרשב"ם ותוס' ורבינו גרשום והריטב"א והנימוק"י בב"ב נ"ח ע"א שהיה ר' בנאה מציין קברי האבות משום טומאה ומוכח שקברי האבות מטמאים וכך כתב הרי"ף בתשובה סי' שי"ג, וכן מוכח מדברי הגמ' סוכה כ"ה ע"ב שאותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם נושאי אורנו של יוסף היו ומי לנו גדול מיוסף הצדיק, וכן פסק בשו"ת מהרי"ל סי' ק"נ, ובשו"ת הלק"ט ח"א סי' קע"ז, ובקיצוש"ע סי' ר"ב סי"ד, ובפאת השולחן סי' ב' סט"ז, וכן האריך הגה"ק הר"י משינאווא בסו"ם דברי יחזקאל ועוד רבים], ואמנם מצינו דעות המתירין זה עפ"י דברי המדרש משלי (פר' ט') שאמר אליהו לרבי יהושע שאין טומאה בתלמידי חכמים ולא בתלמידיהם [וכן דעת הרמב"ן יבמות ס"א ע"ב ובפירושו עה"ת פר' חוקת, ובספר החינוך מצוה רס"ג, וברשב"א יבמות

בעמק המלך שרשב"י הוא בדרגת ר"ע שהיה מהרוגי מלכות אלא שרשב"י עשה התיקון בצורה יותר גבוהה מר"ע ולא היה צריך להיחרג כפשוטו אלא עשה המס"נ ביחודים.

לה] נענה אחד התלמידים ושאל מה הוא שיטת הרוגעצ'ובער בזה האם גם הוא סובר שקברי צדיקים אינם מטמאים. וענה מו"ר שאע"פ שאין יודע אם דיבר הרוגעצ'ובער מענין הזה, אך אפשר לנסות להבין דבר מתוך דבר, ועיין בספר חדש שיצא לאור שמלקט מתורת הרוגעצ'ובער והקריא משם שהרוגעצ'ובער חוקר מה הוא הדבר שעושה את טומאת המת, האם הוא מחמת יציאת הנשמה מהגוף, או יש דין של "גוף מת" שזה מטמא טומאת מת. ופושט את החקירה ממה דאיתא בגמ' בסוף מס' נדה (ע' ע"א) שהגמ' מקשה אשתו של לוט מהו שתטמא, והגמ' מתרין "דמת מטמא ואין נציב מלח מטמא". וביאר הרוגעצ'ובער, דספק הגמ' הוא החקירה הנ"ל, דהלא אשתו של לוט, מצד אחד יצאתה נשמתה מהגוף, אבל אי אפשר לומר על הנציב מלח שהוא גוף מת. ועל זה פשטה הגמ' את החקירה "דמת מטמא ואין נציב מלח מטמא", היינו שעיקר הגורם לטומאת המת הוא גוף מת ולא יציאת נשמה.

ואמר מו"ר שיש לחדש עוד נפק"מ לדינא בין שני הצדדים של החקירה, דהלא צדיקים במיתתם קרואים חיים, ולכן אע"פ שיצאה נשמתם מהגוף אבל אעפ"כ לא שייך בהם גוף מת, ולכן מזה אפשר להוכיח שגם הרוגעצ'ובער סובר כמו החיד"א והאבני נזר שקברי צדיקים אינם מטמאים כלל.

לו] והנה בענין הקושיא שמקשים האוסרים מקרא ד"ויהיו אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא", וא"י בגמ' (פסכה

שלמעשה בודאי אין להקל מעצמו במח' באיסור דאורייתא (ורבו האוסרים על המתירים) [מלבד אלו שמוחזקים מאבותיהם ורבותיהם במנהגם להקל כנ"ל בציון הרשב"י וקבר רחל וכו'].

לב] אמר דבשבוע הבא יש שלשה יארצייט ביום אחד וכל אחד ואחד מאלו שלשה צדיקים היו בקיאים בכל התורה כולה כפשוטו, והם החיד"א והאבני נזר והרוגעצ'ובער, שכולם עלו למרומים ביום י"א אדר. וביאר מו"ר עפ"י הפנימיות, שמגילה נקראת בי"א ובי"ב וכו' וידוע דמגילה היא גילוי של התורה הקדושה שהיא אור דיסוד אבא שהוא התורה הקדושה, וזה מתחיל להתגלות בי"א באדר, וכל השלשה צדיקים אלו כולם חטפו את האור והגילוי בהתורה הקדושה מיד ביום הראשון שהוא י"א אדר.

לג] ואמר דדבר פלא יש כאן, דשני הצדיקים האבני נזר וגם החיד"א עלו למרומים ביום אחד ותרווייהו צידדו להקל בענין שצדיקים אינם מטמאים, היינו דהחיד"א בפני דוד פר' בשלח מאריך ליישב מנהג הכהנים להכנס לקברי צדיקים, וכן האבנ"ז בשו"ת חיו"ד סי' תס"ז אות י"ז מצדד שצדיקים הגדולים שמתו בנשיקה כמבואר בב"ב י"ז ע"א וכן הרוגי מלכות שנהרגו ולא מתו ע"י מלח"מ אינם מטמאים.

לד] וסיפר מהגה"צ מו"ר רמ"ק מלונדון שליט"א שנכנס למערת הרשב"י וצעק עליו כ"ק הבית ישראל זי"ע, וענה לו שסומך על האבנ"ז והסכים עמו הבית ישראל שיש לו על מי לסמוך, וביאר מו"ר שאף שהאבנ"ז הנ"ל אין מתיר אלא בהרוגי מלכות ובאלו שמתו מיתת נשיקה הרי משמע מהזהר שמיתתו של רשב"י היתה מיתת נשיקה ע"י השכינה, וכן משמע

בעולם] וגילו לנו גודל מעלת הצדיקים כל כך שאפילו לאחר פטירתם אין שום טומאה ח"ו אפילו בגופם, שאין הטומאה יכולה לאחוז בגוף הצדיק, והתגברו על שורש הקליפה קשה של הזמן וואף אלו הסוברים שקברי צדיקים מטמאים הוא משום בחי' לא פלוג וכו', ובפרט שקדושת גוף הצדיקים הוא אור דלעת"ל (כנ"ל מהלשם) ואין לכל אחד הכח להתקשר אל האור האור דלעת"ל.

לח] וישא מו"ר דברו על גודל מעלת האבני נזר שהיה לומד תורה ביגיעה רבה, והוא גילה את הסוד בפשט והסברות שלו הם מאוד מאוד דקות ובהירות [וכמה דברים שלו הם דומים ממש כר' חיים מבריסק וכמו הרונגעצ'ובער] ודרך האבני נזר היתה שכשהיה בוחן את הבחורים היה שואל מה אתה לומד, ואח"כ היה שואל מה אתה "מחדש", דהאבני נזר היה רוצה שכל אחד יחדש חידושי תורה, (משא"כ בצאנו היה העיקר ללמוד גמ' תוס' מהרש"א וכו' ולהבין היטב מה שכתוב בפנים ולא לחדש מעצמו כמו שכתב הד"ח בשו"ת שלו). והק' חד איך רואים בספרי האבני נזר האור של החסידות שהרי ספריו עוסקין רק בנגלות התורה. ויהי כמשיב מו"ר כשתעיין בספר שם משמואל מה שמביא בשם אביו, בואת תדע שאכן האבני נזר היה גאון בחסידות וכמעט שאין אף פרשה אחת שלא מובא בשם משמואל תורות של אביו. [ומשם יש להביא ראייה איך שכל דבריו היה דקות מאד וגם בחסידות שהלא השם משמואל מביא מאביו רק כמה תיבות ועל זה הוא מבאר את דברי אביו בכמה דפים], והשם משמואל היה כמו מוהרנ"ת לרביז"ל, היינו שכל חידושי השם משמואל היו עם דעת של האבני נזר.

לט] ועוד הוסיף מו"ר לספר שהקאצקער רבי היה מוכיח תמיד את חתנו

כ"ה ע"ב) דעה שהם היו מנושאי ארונו של יוסף הצדיק, ומשמע מזה דקברי צדיקים מטמאים, על זה תירץ מו"ר בשם הישמה משה, שיוסף היה גלגול של אדם הראשון ולכן מצד עצמו לא היה טמא, ורק משום חלק הפגם של אדם הראשון היה מטמא וזה הדיוק "אנחנו טמאים לנפש אדם" (היינו אדה"ר), ונשאל האם לפי"ז נפיק דאף המתירים לכהנים ללכת לקברי צדיקים יאסרו בקבר יוסף הצדיק, וענה שי"ל שבשעת הקבורה נתקן כבר הפגם של אדה"ר כשנתקיים "ואל עפר תשוב" ולכן יתכן דאחר שנקבר קברו הוא כשאר קברי צדיקים, דיתכן שהיום לאחר שנקבר תיקן חטא אדה"ר, והסמך לזה את הכתוב בספר עמק המלך שרק יוסף הצדיק שלא חטא מעולם מותר להיקבר בארון, ש"מ שלא נשאר אצלו שום חטא.

לז] והוסיף מו"ר רמז בענין זה עפ"י קבלה דאיתא בכתבי אריז"ל דיש חמש גבורות שהם מנצפ"ך, והזמן היה "מנ" דמנצפ"ך, ואשתו זרש היה האות צ' דמנצפ"ך, ויועציו היו האותיות פ"ך דמנצפ"ך, וביאר מו"ר שעיקר השורש והקושי הוא של הגבורות דמנצפ"ך הוא הב' הראשונות של המנצפ"ך, וזה הביאור למה מגילה נקראת בחמשה ימים [בי"א י"ב י"ג י"ד ט"ו] שכל יום ממתיק גבורה אחת, והזמן (שהוא מ"ג דמנצפ"ך) הוא נגד יום י"א וי"ב, היינו שהזמן הוא השורש של הקליפה, וכבר ביארנו לעיל שעיקר המלחמה של עמלק והזמן הוא לרחק את האדם מצדיקי אמת שעשה עץ גבוה נ' אמה לתלות את מרדכי והזמן טוען שגוף הצדיק יכול לקבל טומאה ואפשר לשלוט על גוף הצדיק, אבל על זה התגברו השלשה צדיקים אלו [דיום שנפטר בו צדיק בזה היום נרמז עיקר ושורש עבודתו

[מ] ומכיוון שדיבר על גודל מעלת האבני נזר ביקש להביא לו הספר שם משמואל, ולא מצאו השם משמואל על סדר שמות ולכן הביאו לו שם משמואל על סדר בראשית וקרא מפר' ויצא שנת תרע"ח.

וזה"ל, וענין עוג מלך הבשן אשר יושב בעשתרות באדרעי יש להתבונן בו. והנה כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה הגיד בשם רבו הגאון הקדוש הרי"ם זצלה"ה מגור שאדרעי הוא מלשון דרועא שהיא קליפה לעומת תפילין של יד, עכ"ד. ויש להוסיף בזה דברים... ביאור הדברים דהנה בתיקוני הזוהר (תיקון שבעין) דעוג מלך הבשן הוא עמודא דאמצעייתא דקליפה, וידוע דעמודא דאמצעייתא בקדושה הוא המחבר את עלמא עלאה ועלמא תתאה, וידוע דדוגמת עלמא עלאה ועלמא תתאה באדם המוח והשכל הוא עלמא עלאה וחלב הוא עלמא תתאה, ואדם השלם מחבר עלמא עלאה ותתאה, היינו שמשעבד את המוח והשכל לחשוב במה שראוי לחשוב ולהשכיל להיטיב, וחלב להשתוקק למה שראוי להשתוקק, כי יש שאף שהשכל משכיל חלב במבטו מושך לדברים בלתי ראויים ואינו נשמע להשכל, וע"כ צריכין לשעבד את שניהם לשמים. וזוהי מצות תפילין לשעבד את המוח וחלב לשמים, של ראש שעל המוח מקביל לעלמא עלאה, ושל יד כנגד חלב מקביל לעלמא תתאה. ולפי זה מובן דאדם בליעל הוא להיפוך קליפה מושכת למחשבות רעות ולהאפיל על אור השכל לעומת ולהיפוך מתפילין של ראש, ולהכניס תאוות ותשוקות רעות בלב לעומת ולהיפוך מתפילין של יד, וזוהי קליפת עוג מלך הבשן שיושב בעשתרות באדרעי, ששתי הרעות בו יחד, והוא קלקול המוח והשכל וקלקול חלב... ומ"מ מובנים דברי תיקוני הזוהר שעוג מלך הבשן

האבנ"ז ללמוד תורה בדבקות וילמוד מהחידושי הרי"ם איך שהוא מקיים שויתי ה' לנגדי תמיד ומתוך הדבקות לומד תורה, וחלף האבני נזר וסגר עצמו בתוך חדר והתחיל ללמוד עוד הפעם את כל הש"ס מהתחלה בדביקות (ולחסידים היו עליו מענות שסוגר עצמו כמו חותנו, אך הוא לא התפעל מהם) ואחד שאל מה היה עיקר החידוש בחסידות של האבני נזר, וענה מו"ר דעכשו ויצא לאור עולם ספר חדש מצדיק אחד באמריקה (ליקוטי אורות על ספר התניא מהרב הגאון הצדיק הר"ר משה וואלפסאן שליט"א) שמבואר שם בהקדמה שאחד שאל לו מה הוא הגילוי שגילה לנו הבעש"ט, וענה לו שכמו שכל יו"ט ויו"ט אפשר לאחוז בו ע"י המצות שתלוי באותו חג, פסח במצות ובארבע כוסות וכדו' וסוכות במצות סוכה ולולב וכדו', משא"כ שמיני עצרת שהוא זמן היחוד אין בו שום מצוה ואין בו שום דבר לאחוז בו את היו"ט ואי אפשר להסבירו, וזה הוא ענין גילוי הבעש"ט שאי אפשר להסבירו שהוא גילוי אלקות, דאי אפשר להסביר מה הוא אלקות, אלא שכל א' מתלמידי הבעש"ט עשה עוד כלי לגילוי אלקות שגילה הבעש"ט, וכשעוסקים בספרי תלמידי בעש"ט מתוך השתוקקות ורצון לגלות את האור האלוקי הגנוז בהם זוכים להשיג משמים את האור האלוקי שהוריד וגילה הבעש"ט לעולם (שהיא התחלה והתנוצצות מאורו של משיח), ובפרט כשנחלשו הדורות שלח ה' עוד צדיקים מתלמידי הבעש"ט שחיברו ספרים אף בנגלות התורה כמו האבנ"ז והרי הם הכינו יותר כלים לאחוז באור של הבעש"ט, שלימדו הדרך ללמוד אף חלק הנגלה שבתורה"ק ביחוד ודבקות ה' ואז יש יותר ריבוי הכלים להשיג ולעלות מתוכם אל שלמות היחוד שמתגלה דייקא מתוך ריבוי הפרטים כשהזורים כולם ועולים אל היחוד.

עניני הפרשה

מב] הראה לו אחד מהתלמידים את הספה"ק אמרי פנחס על הפרשה והקריא מתוכו ב' הקטעים המובאים שם על הפרשה.

א) "ויקחו" לי תרומה, וברש"י: לי לשמי, אמר (ר' פנחס מקוריץ) ששמע שנדפס בשם ר' זוסיא מאניפאלי זצ"ל דקשה דהול"ל ויתנו. וביאר דעל ידי צדקה נעשה יחוד ע"י הנותן והמקבל נעשה שם הוי"ה כדאיתא בספרים (זח"ג דף קי"ג ע"ב). והנה הנותן מסתמא מכוון לשם שמים אבל המקבל מכוון להנאתו לזה הזהיר ויקחו לי תרומה לי לשמי שגם המקבל יכול לשמו ר"ל לעשות ייחוד כנ"ל.

ב) המשכן של המדבר היה ברצון, איש כפי נדבת לבו, לכן היה לו קיום. וכן כל דבר שנעשה ברצון יש לו קיום, וכל מה שנעשה על ידי כפייה אין לו קיום, ולכן לא היה קיום לבית עולמים שעשה שלמה, כי הטיל מס על ישראל. ואח"כ אמר **שרצון** גימטריא **משה**, וסודו גדול, וזה כלל גדול. עכ"ל.

מג] וביאר מו"ר מאמר א', בהקדם המובא בגמ' (ברכות י' ע"ב) דהרוצה ליהנות יתנה כאלישע, שהנה אי' מרביז"ל (שיחות הר"ן) שהזהיר לא להיות מקבל, ורימזו שע"ז נתקנה הברכה שלא עשני אשה, וכידוע שאשה בבחי' מקבל, ולכא' א"כ צ"ב איך הנשים מברכות שעשני כרצונו ומודים ע"ז להשי"ת, אלא שבאמת הדרגה הראויה היא לזכות להיות בבחי' מרכבה אל השכינה [כדברי הפסוק שבפרשתינו ושכנתי בתוכם, וידוע מש"כ בלש"ה לדרוש דבתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד], והנה כידוע השכינה היא ג"כ בבחי' מקבל (שהיא מקבלת

הוא עמודא דאמצעייתא דקליפה, שמקלקל את המוח שהוא דוגמת עלמא עלאה ומקלקל את הלב שהוא דוגמת עלמא תתאה, היפוך אדם השלם מרכבה למדת עמודא דאמצעייתא, המחבר את המוח והלב להיות לאחדים לעבודת השי"ת, שבזה מחבר עלמא עלאה ותתאה, עכ"ל עיי"ש באריכות כדרכו בקודש.

ובחר קטירא אתקטר לפרשת השבוע, שזה הוא בחי' הארון שהיה שם כרוכים מלמעלה שזה הוא בחי' מוחין והיו הלוחות בתוך הארון שהוא בחי' לב, וכיניהם היתה הכפורת שהיא מקשרת את המוח ללב. ועל זה הוסיף מו"ר שצריך האדם להתפלל לה' גם באמצע לימודו, וכמו שאי' בתניא וכן איתא בנפש החיים, שצריך האדם להפסיק מלימודו ולהתבונן בגדולת ה' ולהתפלל שהמאור שבה יחזירנו למוטב. וזה הוא ענין התקשרות בין המוח ללב, שהתורה הוא בחי' מח ותפילה הוא בחי' לב, כמו שאמרו חז"ל איזה הוא עבודה "שבלב" זו תפילה, וצריך לקשר את שניהם גם יחד ע"י ריבוי התפלה בשעת הלימוד.

מא] ואמר מו"ר שהעבודה זו שייכת גם למי שהוא כבר במדרגה של יחודים [וכמו שפירש הגאון מוילנא את דברי חז"ל שצריך ללמוד על מנת "לעשות", היינו לעשות יחודים] שגם בעת דביקות בה' ע"י יחודים עם כל זאת צריך גם בעת ההוא להרבות בתפילות ותחנונים, שבלי תפילות נעשה היחודים בקרירות, שהיחודים נעשים במח שהוא כטבעו קר, אלא צריכים לקשר היחודים שהוא בחי' מח אל התפלות שהוא בחי' לב ולעשות היחודים באופן של השתוקקות ותפילות, ועי"ז נעשה היחודים באש קודש ובשלחבת י-ה שזה הוא עיקר השלימות.

לו קיום משום שנתנדבו אליו ברצון הלב משא"כ בית המקדש דשלמה המלך ע"ה שהטיל מס על ישראל, ולכא' קשה לומר על שלמה המלך החכם מכל אדם שלא ידע דבר זה שדבר הנעשה בכפיה אין לו קיום, ואיך הטיל שלמה המלך ע"ה מס על ישראל, וביאר דבאמת הענין דקבלת עול הוא דבר גדול מאוד, ואדרבא הרי ענין דקבלת עול נוגע עד שורש כל השרשים (כמש"כ בדא"ח דשבוע שעבר בענין נעשה ונשמע ובבחי' דכתר מלכות), ורצה שלמה המלך ע"ה שבנ"י יתחייבו ליתן מס בקבלת עול שע"י שיקבלו בנ"י עליהם עול מלכות שלמה המלך ויקבלו גזירתו והמס שלו באהבה וברצון הרי אז היו פועלים שיהיה לביהמ"ק קיום נצחי, אלא שהפגם היה בבנ"י שהם היו צריכים לקבל העול ברצון (ולא באופן של כפיה ללא רצון וחשק), ואם היו מקבלים העול ברצון אז היו מקשרים את בחי' המשכן דמשרע"ה ביתר שאת לביהמ"ק דשלמה והיו עושים ומעלים את המשכן ארעי דמשרע"ה למקדש קבוע ונצחי (והיה מובן מדבריו שנתניה ברצון ובנדבת הלב לבד אינו יכול להיות בבחי' מקדש קבוע שאף שמועיל רצון הלב לענין שישאר המשכן לנצח, אך לא מועיל רצון הלב שיעשה ממנו בחי' בית קבוע אלא רק מועיל לבחי' משכן שבבחי' ארעי, וכדי שיהא ביהמ"ק הנצחי היה צריך הצירוף דבחי' קבלת עול ביחד עם רצון הלב, וצ"כ הטעם). ואגב אורחא הוסיף שצדיק שיש לו בימה"ד קבוע הוא כמו בחי' ביהמ"ק מעט, וכשאינו לו ביהמ"ד קבוע הוא כמו בחי' המשכן.

[מנ] ודריש סמוכים וסמוך לזה את הפירוש הידוע של הרה"ק ר' אהרן ראטה זי"ע (באגרותיו) על מאמר חז"ל (ברכות ה' ע"א) גדול הנהגה מיגיעו יותר מיר"ש וכו', שהאדם צריך שתהא קבלת

את אור כל ה"ס), וע"י שהאדם מכוין להיות מרכבה לשכינה היינו שכשהוא עני ונזקק ליהנות מהאחרים מכוין להשתתף בזה עם צער השכינה שהיא בבחי' עניה ודלה בגלות הרי כשמכוין להשתתף עם השכינה שורה עליו עי"ז השכינה וממילא כל מה שנותנים לו הוי נתינה אל השכינה הק', שבוה מתברך תיכף הנותן בכל הברכות היות שזכה להשפיע אל השכינה, וזהו הרוצה ליהנות יהנה כאלישע ושאלישע היה בחי' התלמיד האמיתי דרבו אליהו בבחי' הלבנה המקבלת מהשמש שבבחי' מרכבה אל השכינה וכידוע] ומצינו כאלישע שהיו לו כסא שולחן ומנורה שאי' שזה מרמז על תיקוני השכינה, והיינו שכיון שאלישע היה מרכבה אל השכינה ע"כ היה יכול ליהנות מאחרים, שבכל מה שקיבל השפיע בזה כפל כפליים טובה להנותן שזיכה אותו להשפיע אל השכינה.

[מנ] ובוה ביאר מו"ר שהנשים מברכות לה' ומודות שעשני כרצונו, דהנה הנשים יש להן בקל הכח לזכות להתקשר לשורש השכינה הק' הגבוהה הגנוזה בעולם הרצון (וכמ"ש במקו"א שע"י דרך התפלה והאמונה שהיא דרך המלכות (שהנשים מרכבה אליה) אפשר בקל לעלות בבחי' של קפיצת כל המדרגות, מהמלכות אל הכתר, בבחי' היחוד דכתר מלכות] וזהו שמודות הנשים שעשני כרצונו שבבחי' זו שמקשרות עצמן אל השכינה הגנוזה בעולם הרצון הרי שם אין פגם של להיות בבחי' מקבל וכנ"ל, ועפ"ז ביאר מו"ר דברי האמרי פנחס שיש למקבל התרומה לכוין לשמו ית', היינו לעשות עצמו מרכבה לשכינה ועי"ז נהיה בקבלתו היחוד דקובה"ו.

[מנ] עור האריך מו"ר בביאור מאמר הב' דאמרי פנחס הנ"ל, דהמשכן היה

טוב ורחום לכל אחד ובזה שומר את לבו מכל
טומאה.

עניני ז' אדר

ממז [אמר בשם ר' פנחס מקורין שבז' אדר
היה מתענה חצי יום לפי שמת בו
משה, ואח"כ היה אוכל לפי שנולד משה.
ושאל חד מינן האם אפשר לעשות הפוך,
לאכול חצי הראשון של היום ולצום בחלק
השני, ויהי כמשיב מו"ר דהנה בודאי עפ"י
פשוטות הפוסקים (עפ"י משמעות הבבלי ודלא
כירושלמי) א"א להתחיל תענית שעות באמצע
היום וא"כ מוכרח לצום חלק הראשון ואח"כ
לאכול, ואמנם אמר חידוש בשם זקינו החתם
סופר (חידושי הת"ם ע"ז ל"ז ע"א) שסובר עפ"י
שיטת הרמב"ם (הלכות תענית פ"א הי"ג) שאף
להבבלי יש אפשרות לעשות תענית שעות
בחצי השני של היום עיי"ש, וא"כ עפ"י היה
אפשר להתענות החצי השני של היום, אלא
שבנינינו יש לעשות התענית שהיא זכר
למיתת משה לפני השמחה שהיא זכר ללידת
משה להראות שהעיקר הוא הלידה ולסיים
בשמחה ע"ז (להיפך מסברת המז).

נא שאל [נשאל מו"ר מתי היתה לידת
משה, שהלא ידוע דמיתת משה
היתה בשעת רעוא דרעיון, וא"כ האם אפשר
לומר דגם הלידה היתה באותו זמן, וענה
שאמנם כל מה שקורה בפועל בזמן המיתת
היה בכח בשעת הלידה [וכיון דבמיתת
משרע"ה נכלל בהארת הרצון דבבחי'
רעדר"ע הרי גם בלידה האיר אצלו אור
שלימות זו].

עניני פורים

נא [נשאל מו"ר איך אפשר לקיים משנכנס
אדר מרבין בשמחה, כמה אפשר
להרבות השמחה, וענה שהגאון ר' חיים

העול במסי"נ שבבחי' יגיעה ומתוך הנאה
ורצון עד שיהנה מעצם היגיעה, והיינו שיהזק
כ"כ הרצון והחשק עד שירצה ויחפוץ בקבלת
עול ותהא לו קבלת העול במסי"נ בבחי'
הנאה ותענוג, וכמו בני' במ"ת שאמרו בלב
אחד נעשה ונשמע וקיבלו כולם את העול
מתוך רצון.

מזז] והזכיר בזה את דברי הרמ"ע מפאנו
על משכן שילה שהיה שם"ט
שנה (רמב"ם הלכות בית הכהונה פ"א ה"ב),
ומבאר הרמ"ע מפאנו שענין ש"ע שנה קשור
לש"ע נהורין עליונים, שהם בבחי' הארת
הרצון, ואם היו זוכים בני' שיהא המשכן עוד
שנה היה מתגלה בו הארת הרצון [והיה
נהיה ממנו ביהמ"ק הנצחין] אלא שאי'
שעמלק שלוחם נגד משרע"ה (כנ"ל) עיקר
התגברותו בנקודה האחרונה לפני גמר
התיקון, ועמלק לוחם נגד משה שהוא בגימ'
רצון (כנ"ל מהרה"ק מקורין) ולא נתן שיאיר
הארת הרצון שימשיך עי"ז קיום המשכן עד
שנת ש"ע שמרמז על ש"ע נהורין שבבחי'
שלמות הארת הרצון הנ"ל.

מח] נשא דברים על אודות המזבא
בילקוט שמעוני (רמז ש"ג)
המשנה (חגיגה

כ"ז ע"ב) דכל הכלים שהיו במקדש מעונים
טבילה חוץ ממזבח הנחושת ומזבח הזהב
שאינן מקבלים טומאה, מזבח הנחושת
דכתיב "מזבח אדמה תעשה לי" ומזבח הזהב
משום דאתקשו המזבחות זה לזה (דכמו דמזבח
הנחושת אמק"ט כך מזבח הזהב), ופירשו בדרך
רמז פנימי לעבודת ה', שכידוע מספח"ק
המזבח מרמז על הלב, ויש שני אופנים
לשמור על הלב שלא יקבל טומאה או ע"י
בחי' מזבח אדמה דהיינו לב נשבר הנכנע
כאדמה (שהכל דורכין עליה) או ע"י בחי' מזבח
הזהב היינו מה שקוראים "לב זהב" היינו לב

מחינה שמוחן את הזית לשמן, ולכן ע"י שמכין השמות האלו, מותר לאכול הזית. והנה השמות הק' הנ"ל (א-ל אלקים מצפ"ץ) הם השמות של ג"ר דעתיק (ועפ"ז ביארנו במקו"א שהתיקוה"כ שיש לבזבז באמירתו שמות א-ל אלקים הוא ג"כ תיקון מג"ר דעתיק), ומכין שמשלוח מנות הוא בסוד המון שמג"ר דעתיק שבהם יש השמות הנ"ל שבגימ' זית, ע"כ שיעור משלוח מנות הוא בכזית.

[נד] ועוד ביאר עפ"ז את השיטות הסוברות ששיעור משלוח מנות הוא שיעור סעודה שהוא ג' ביצים (כמש"כ בשו"ת הורע יעקב סו"ס י"א), היות שג"ר דעתיק הוא שורש דחירתא נימין דיקנא שיש בהן י"ב צירופי הויה, וא"י דביצה ר"ת י"ב צירופי הויה, וע"כ בעינן ג' ביצים.

[נה] ועוד ביאר עפ"ז את השיטות (היי"א וביאורו"ל ס' תרצה ד"ה חייב לשלוח" עפ"י הריטב"א וכו') שמשלוח מנות צריך שיהיה מנה חשובה, שבג"ר דעתיק יש את המלכות הגנוזה שם (מלכות דאריך המלוכה ברדל"א), וידוע שהמלכות היא בבחי' חשיבות וכבוד. והאריך קצת בענין גודל ענין הכבוד והחשיבות אל הקדושה, ואמר בשם רבינו יונה שאפילו רשע אם יכבד את הצדיקים לבסוף יחזור בתשובה, ולהיפך אפילו יר"ש אם ח"ו יבזה את הצדיקים ולא יכבדם לבסוף יתקלקל ה"י, שעיקר ההנהגה היא ע"י ספירת המלכות שענינה הוא כבוד וחשיבות, וע"כ מה שהאדם מכבד ומחשיב משפיע זאת עליו ומשנה לבסוף עפ"ז את כל הנהגתו.

[נו] ביאר מה שאמרו חז"ל (מגילה י"ג ע"א) רבי יהושע בן קרחא אמר אסתור ירקרקת היתה וחוט של חסד משוך עליה. ואמר בשם הגאון מווילנא דאין הכוונה שפניה היתה ירוק ככרתי שהלא זה לא מצינו בשום אדם שפניו נעשה ירוק, אלא

קנייבסקי פוסק שמי שאינו בשמחה בתחילת חודש אדר אזי מיד כשנכנס ראש חודש אדר צריך לשתות רביעית יין, שזה משמח כדכתיב "ויין ישמח לבב אנוש". ואח"כ אמר בשם א' מהצדיקים דמבאר משנכנס אדר מרבין בשמחה, ואין שמחה אלא בבשר, היינו להפוך את לב האבן ללב בשר, שע"י זוכים לשמחה, שעצבות הוא כשהלב מטומטם כאבן, וע"י שמהפכים הלב ללב בשר (בתפילות ושפיתת הלב לה' והשתוקקות לא-ל חי וכו') זוכים למחות את עמלק המקרר וסותם את הלב וזוכים לשמחה באלוהים ולקרבת ה' לי טוב, וזו היא עבודת חודש אדר.

[נב] דיבר על ג' הדעות דאשכחן לגבי שיעור משלוח מנות ופירשם עפ"י קבלה, דהנה יש דעות (מהרש"א מגילה ז' ע"א וכו' במסכת סופרים) שמשלוח מנות אין לו שיעור ויוצאים אפילו במנה פחותה מכזית, וביאר מו"ר טעמם עפ"י מש"כ מוהרנ"ת שמשלוח מנות קשור עם סוד המן והנה א"י על המן שהוא מג"ר דעתיק שהיא דעת גבוהה מאד, ובזה מובן שאפילו למשהו מדעת זו יש לה חשיבות גדולה מאד וע"כ אפי' במשהו אפשר לקיים מצות משלוח מנות.

[נג] ויש דעות דס"ל שצריך שהמשלוח מנות יהיה כזית (חסד לאברהם וכן פסק הגריש"א), ומעמא טעים עפ"י חסוד, דהנה איתא בגמ' דאסור לאכול זית שקשה לשכחה, ואמר האר"י דאם מכין השמות א-ל אלקים מצפ"ץ, מותר לאוכלו, ושהשמות אלו בגימ' "זית". וביאר עפי דברי החוזה מלובלין (עיין קהלת יעקב ערך זית) שזית הוא ברדל"א, ששם יש בחי' אי ידיעה (רישא דלא אתידע) שהיא למעלה מכל השגה, ולכן האוכל זית גורם לשכחה, אבל ע"י שמכין שמות א-ל אלקים מצפ"ץ זה הוא בחי'

התפילה אזי יזכה להרוג את היצה"ר ויוכל להתפלל בדבקות ובכונה.

נח] דיבר על אודות המובא בלקוה"ל שעיקר מלחמת עמלק היתה כנגד משרע"ה [ש"ראשית גוים עמלק" היא כנגד "וירא ראשית לו" שנאמר על משרע"ה], היינו שבא עמלק להלחם בישראל כדי לקרר את בנ"י מהאמונה של "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" שקיבלו ע"י כל האותות שעשה משרע"ה לעיני כל ישראל, וע"כ לא היה יכול משרע"ה בעצמו להלחם עם עמלק, שהר"ז בבחי' אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, והיה צריך יהושע תלמידו להלחם בעמלק, ואמנם כל כח יהושע הוא רק בכוחו של משרע"ה שהיו ידיו פרישן בצלו לחזק את האמונה [וכדברי התרגום עה"פ "ויהי ידיו אמונה"].

נט] ואמר שבשנה כזאת שיש שבת הפסקה בין שבת שקלים לשבת זכור, הוא בכדי שנאסוף כח למלחמה הרוחנית בעמלק שמחליש ומקרר בכל דור האמונה בצדיקים שהם בבחי' איתפשטותא דמשה בכל דרא, ואי"ז עבודה פשוטה להתקרב אל הצדיקים שאין הכוונה רק להיות במחיצת הצדיקים בגשמיות אלא העיקר להתדבק אל הדעת והאור האלקי של האמונה והיחוד והדבקות שמגלה הצדיק, ואי"ז דבר פשוט שהחטאים שחטא האדם מעכבים אותו ומונעים אותו מלזכות לקבל את האור האלוקי שמגלה הצדיק.

ס] ודיבר בענין תיקון הכללי שגילה רביז"ל שלכאו' הוא דבר פלא, דהלא ידוע גודל חומר של כל חטא, וכמו שמובא בשם הרה"ק ר"נ מראפשיין זי"ע שכשאדם חוטא ח"ו א"א להכריז בעולמות העליונים הרוחניים על זה שא"א לטמאות אותם בהזכרת שם חטא, אלא

הכוונה הוא על צבע צהוב, שזה מצוי כמה פעמים אצל אנשים שאינם בריאים כ"כ, ומביא הגאון ראה מהא דאיתא בזוהר הקדוש, שאתרוג צריך להיות ירוק, והקשה הגאון שזה הוא נגד דברי חז"ל שאתרוג שהוא ככרתי פסולה, אלא בודאי שכוונת הזוהר על צבע צהוב.

נז] ויוסף לדבר על הענין של חוט של חסד מושך עליה, וציטט מה דאיתא בחגיגה (י"ג ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. ואמר מו"ר שאפי' שיש כמה אנשים שקשה להם לקום בחצות וללמוד בלילה, אזי הם יכול לקיים זאת ע"י שיקומו באשמורת הבוקר, שזה יהיה נחשב להם כאילו למדו תורה בלילה,

זמדי דברי בו הרבה מו"ר לדבר על גודל מעלת לימוד התורה לפני התפילה שזה הוא שובר כל הקליפות, והוסיף מה דאמר האדמו"ר מקרעטשניף וגם מובא בספרו רזא דעובדא בשם הבעלזער רב, דלימוד גמ' ומהרש"א לפני יהושע לפני התפילה מטהר המח ומסייע לתפלה זכה ונקיה ממחשבות זרות, ומביא שם בספרו קטע של גמ' ומהרש"א לפני יהושע, ואמר מו"ר שמזה משמע שגם אם לומד בכל יום ויום את אותו הלימוד שכבר למד אתמול ולפני שבוע זה ג"כ מועיל, ואינו צריך בכל יום ללמוד סוגיא אחרת.

זביאר בזה את דברי חז"ל (סנהדרין ע"ב ע"א, יומא פ"ה ע"ב) הבא להרגך השכם להרגו, היינו שהיצה"ר רוצה לבלבל את האדם במחשבות זרות ובפרט בעת התפילה, ועל זה יש עשה של "השכם להורגו" היינו שע"י שיקום באשמורת הבוקר וילמוד גמרא ומהרש"א לפני יהושע לפני

ימרט ראשו קרה הוא" שהוא ר"ת פורים וחזינן שיש קשר בין פורים לתיקון פגם קרה, ואח"כ הצטער רביז"ל שגילה זאת ואמר שלא היה יכול לישון כל הלילה, עד שהרגיע קצת את עצמו שבאמת לא גילה כלום כי בפסוק לא נכתב כן וכו', ולכא' הדברים פלאיים דמדוע הצטער כ"כ רביז"ל שגילה ענין זה דייקא, וכן מה הביאור בזה שפורים מתקן את פגם קורה, והביאור בזה עפ"י הנ"ל שעיקר קלי' עמלק לרחק ולקרר את בני' מהאמונה במשרע"ה, וכן אשכחן בזמן מרדכי שהיה מרדכי הצדיק שבאותו הדור והוא היה בבחי' אתפשטותא דמשה של אותו הדור, הרי עיקר מלחמת המן היה נגד מרדכי הצדיק [אלא ש"יבז בעיניו לשלוח יד במרדכי" וגו'], והרי זה היה ג"כ פגם קורה שחלק על משרע"ה, וא"כ א"ש דבהכנעת קלי' עמלק והמן בפורים מתקנים פגם קורה, ששניהם בבחי' אותו הפגם לחלוק על משרע"ה.

סב) ובה מובן שכמו שנתבאר לעיל שאין משרע"ה בעצמו יכול להלחם בעמלק ובבחי' אין חבוש מתיר עצמו וכו', הרי גם הצדיק שבכל דור צריך סיוע דייקא מתלמידיו ומבני' שיסייעו בעדו במלחמת עמלק הרוחנית [וכמו בזמן מרדכי שהישועה היתה ע"י שקיבלו והאמינו לדברי מרדכי שאמר להם שהגזירה מחמת מעשיהם ועליהם לחזור בתשובה וכו' ולא טענו אליו שאדרבא שהגזירה היא מחמתך שאינך חפץ להשתחוות להמן אלא חזרו בתשובה להאמין בצדיק, ותיקנו בזה את הפגם באמונת חכמים שלא קיבלו מקודם לדבריו שאמר להם שלא ללכת לסעודת אחשוורוש], אך להצדיק הוא בחי' פגם אם אומר להם ומגלה להם ענין זה להדיא (וכנ"ל בבחי' דאין חבוש מתיר עצמו שזה הוא בבחי' גזירה דגלות השכינה וכו').

מכריזים שם שפלוני ופלוני עשה עכשיו איזה דבר שיפתח ממנו אח"כ דרך תשובה ותיקון ובכ"ז מכיון שיש רמז על בחי' חטא צריך אח"כ לטהר את כל העולמות שהכריזו בהם בחי' רמז של חטא, וא"כ לכא' איך בדבר שנראה קל כמו אמירת עשרה קפיטיל תהילים יתקנו תיקון הכללי, אלא ביאר, שעיקר התיקון נעשה ע"י כח וזכות האמונה בצדיק שגילה את התיקון שמצייתים לדבריו באמונת צדיקים, ובאתערותא דלתתא זו נותנים לצדיק הכח לתקן החטאים [וכמו שרימוז רביז"ל שלקח ערבות להש"י לתקן את בני', אלא שבכ"ז צריך גם סיוע של בני' שייבחרו וירצו שיתקן אותם הצדיק, וע"כ מהני אף אתדל"ת קטנה זו של אמירת עשרה קפיטיל תהילים שהיא כבר מעוררת ונותנת כח לצדיק לעסוק בתיקוניו (ובבחי' המובא ממוהרנ"ת ז"ע עה"פ ייביאו את המשכן אל משה" שאף שדייקא משרע"ה הוא מקים המשכן, שהצדיק הוא העוסק בהקמת השכינה ובתיקון כל החטאים שמנעו את השראת השכינה בבני', מ"מ בני' צריכים להביא אליו כל אחד תרומה בנדבת הלב, שמוה מקבל משרע"ה הכח להקים ולבנות מזה המשכן, וה"נ בעניינינו שעיקר אמירת התיקון"כ היא בבחי' גילוי האמונה בצדיקים הגדולים שבבחי' אתפשטותא דמשה וכו' שבכוחם לגלות את רחמי ה' העצומים, שהם יתקנו את כל החטאים, ולהחזיר את השראת בבני').

סא) ופירש עפ"ז את מה שרביז"ל אמר (לקו"מ ח"ב תורה ע"ד) שבתחלה היו כל ההתחלות מפסח ועכשיו... (ולא סיים), ומקובל לפרש כמו שמשמע שם בלקו"מ שעכשיו ההתחלות מפורים, אך צ"ב מדוע רביז"ל לא פירש זאת להדיא, והסביר זה עפ"י מה שרביז"ל גילה (חיי"מ אות צ') שעבודת פורים שלו היתה לתקן את פגם קורה, ורימוז זאת בפסוק "ואם מפאת פניו

ובזה י"ל שהצטער רביז"ל על שגילה הרזו שתיקון פורים הוא התיקון דקורה, שזה מרמזו שבכל דור מתקנים בפורים את מה שפגמו בכבוד צדיק האמת שבאותו הדור ולא האמינו בו (כמו שתיקנו בפורים הראשון את מה שפגמו ולא האמינו במרדכי כנ"ל) וע"כ הצטער רביז"ל שהוא גילה זאת שהרי צדיק האמת בעצמו אסור לו לגלות זאת בבחי' אין חבוש מתיר עצמו וכו'.

סג] ועפ"ז פירש מו"ר ג"כ מה שלא סיים רביז"ל ועכשיו כל ההתחלות מפורים, שכיון שתיקון פורים הוא תיקון הפגם באמונת צדיק האמת לא רצה רביז"ל לפרש זאת שהצדיק בעצמו אין יכול לפרש זאת להדיא אלא רק ברמז, ובזה סיים מו"ר לפרש מה שמקובל מגדולי ברסלב לפרש את מה שאח"כ גילה רביז"ל את התיקון הכללי שגם זה נכלל ב"ועכשיו" (ולא סיים), שהיינו שעכשיו ההתחלה והתיקון הוא מהגילוי של תיקוה"כ, ולכא' אין זה מתאים להנראה בפשטות מהלקו"מ הנ"ל שועכשיו התיקון

הוא מפורים, אלא שלהנ"ל מבואר דהיינו הק, שעיקר כח התיקוה"כ הוא מעצם גילוי האמונה ברחמי ה' העצומים שמגלה הצדיק הגבוה שהגיע למקום הגבוה של רחמי עתיק הגבוהים של ה', והוא יכול לגלותם ע"י שמאמינים בנ"י בהשגה הגבוהה של רחמי ה' שמושיג הצדיק, וא"כ ענין דתיקוה"כ וענין דפורים הוא ענין חדא, בסוד האמונה בה' ובמשה עבדו שבכל דור שעי"ז נמשכה הישועה הגדולה דפורים ועי"ז נמשך התיקון הגדול דהתיקוה"כ כנ"ל.

סד] אמר אחד מן התלמידים שי"ל ששבת זו שהיא שבת הפסקה (בין שבת שקלים לשבת זכור) היא יותר גבוהה שהיא בחי' שתיקה שאין אומרים בו שום יוצרות, ואמר מו"ר יפה דברת שהתיקה היא בבחי' "חש" שהיא יותר גבוהה מבחי' הדיבור של "מל" שבחשמ"ל, וא"כ י"ל ששבת שקלים היא בחי' "מל", ושבת הפסקה היא בחי' "חש", ושבת זכור שאח"כ היא בחי' "מל" של העולם שלמעלה מזה.

קידושא רבא

סה] בצפרא דשבתא לאחר תפילת מוסף עשה מו"ר קידוש בביהמ"ד ולמד בספה"ק סיפורי מעשיות, המעשה של החכם והתם. ודייק הלשון הנזכר שם "ואלו השני בנים היו אחד מהם בר הבנה והאחד היה תם", שהוא שינוי לשון מכל המעשה שקורא לו חכם ועתה קורא לו בר הבנה. ופירש שבשורש מרמזו התם על ספי' הכתר והחכם על ספי' החכמה, והנה ספי' הכתר בחיצוניות דומה לספי' הבינה (כמש"כ במקו"א) וזו כוונת רביז"ל בתחילת המעשה כשלמדו החכם והתם ביחד בתחילת גידולם שמרמז על הזמן שספי' החכמה היתה כלולה בכתר

לפני השבירה, שאז נקראת החכמה בשם בר הבנה היות שהיא נכללת בכתר שהוא דומה לספי' הבינה.

סו] ודיבר מענין של ספי' החכמה שהיא מרמזת על דרגת הצדיקים שקשורים לאצילות שבבחי' החכמה, אלא שיש סכנה של שבירה בספי' החכמה, וכל תיקון החכמה הוא להתקשר לספי' הכתר, היינו שצריכים להתקשר לצדיקים הגבוהים שבבחי' משרע"ה ויחידי הדורות שבבחי' הכתר, וע"ז נלחם עמלק, שאי' בחז"ל היה זורק מילות כלפי מעלה, ומבאר מוהרנ"ת

ענין התפילין. דע, כי ג' בחינת יש בתפילין, תפילה של ראש אחד, ותפילה של יד שנית, וקשר של ראש בחינה שלישית. ושני התפילין הם כנגד שני מקדשים, ומקומם בשני המלכים אשר באדם, שהם הלב והמוח. ונאמר בתפילין (דברים כ"ה י') וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו', ונאמר (ויקרא י"ט ל') במקדש את מקדשי תיראו. וכנגד ג' קדושות אלו, נזכר ג' תרומות. והתחיל בתפילין של ראש, ואמר ויקחו לי שלא לנזכה, שהיא נעלמת. ונקראת תרומה, להיות מקומה ברום ראש האדם. ולפי שיש בקשר של יד צורת יו"ד, לזה אמר תרומתי, תרומת י', ועליה אמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, כנגד הלב. וכנגד קשר של ראש אמר וזאת, שיש כח לראותה, שראה מרע"ה קשר של תפילין. ונודע כי צורת הקשר הזה ד', כי הם שואבים מארבע פרשיות, והוא מצייר בציור מ"ם, בארבע בליטות הרצועה לארבע רוחות הקשר. וז"ש מאתם, מאת ס'. ודומים התפילין והמקדש, כשתדקדק בהם. והם כנגד ארבע חיות הכסא, וכנגד כל חיה שיש ג' פנים, לזה הם י"ב תפירות. והם כנגד י"ב מזלות, שהם בגלגל שמיני. וכנגד ד' דגלים, כל דגל ג' שבטים. והנה י"ב תפירות והמעברתא, י"ג, כנגד י"ג מינים בתרומות המשכן. וישמע חכם ויוסף לקח. ומזה תבין כמה גודל מעלת התפילין, עכ"ל.

ומזה פתח מו"ר לדבר על החלוקי דעות בענין הקשר של תפילין הראש, דיש נהגו לעשות הקשר בצורת אות ד'. ויש נוהגים לעשות הקשר בצורות אות מ"ם סתומה בלי שיהיה אויר בתוך המ"ם סתומה סגור, אך הדברי חיים מצאנז סובר שהקשר צריך להיות בצורת אות מ"ם סתומה אבל גם צריך שיהיה "חור", באמצע המ"ם סתומה, וידוע שבנו הקדוש האדמו"ר משינאווא חלק

שעמלק לוקח קדושה קטנה (בבחי' המילות) וזורקה כלפי מעלה חיינו שמגביה את הקדושה הקטנה כאילו היא יותר גדולה מקדושת הצדיקים הגדולים יחידי הדורות, באופן שתרחק הקדושה הקטנה את האדם מהקדושה הגדולה של צדיקי האמת הגבוהים במעלה.

מן] והיה בקדושה רבא אחד מנכדי הרה"ק מקאלמייא, וסיפר מו"ר שר' הלל קאלמייער היה דרכו להגיד מוסר לכל או"א, ופעם הגיע לזידיטשוב, ושאל אותו למה הוא אינו אומר מוסר, וענה האדמו"ר מהרי"א מזידיטשוב דהלא אצלנו אין מן הצורך לומר מוסר שהלא בשעה שאני אומר הכל יודוך יש לכל הציבור התעוררות תשובה ואין צריך עוד להגיד דברי מוסר ואם ח"ו יש איזה אדם שאין לו אז התעוררות תשובה, אזי אפי' אם אני אגיד לו מוסר זה לא יעזור לו. ולא הבין ר' הלל את דבריו, שהלא גם הוא אומר הכל יודוך ואינו רואה מה הוא כל הרעש של הכל יודוך, עד שהגיע יום השבת ושמע ר' הלל את מהרי"א אומר הכל יודוך (בנוסף שלו הידוע), וראה איך שכל הקהל התעוררו ברשפי להבי אש בתשובה שלימה באהבה, ואמר שאכן זה נכון שאין צריך להגיד להם מוסר.

וכן פעם אחת הגיע ר' הלל קאלמייער להדברי חיים, וביקש הדברי חיים ממנו שיגיד לו מוסר, ואז בנה הד"ח בית חדש, ומיד אמר לו מוסר למה הוא אינו משייר בביתו אמה על אמה סיד לזכר חורבן בית המקדש. ואע"פ שהדברי חיים היה אז חלש מאוד, אבל מיד קפץ על סולם ועשה אמה על אמה כדי לציית לדברי המוסר של ר' הלל קאלמייער.

סח] קרא מו"ר בספר הליקוטים לאריו"ל, וז"ל, ויקחו לי תרומה, רומזת על

על אביו, ושינה את הקשר תפילין שלו למ"ם סתומה "סגור" בלי אויר בתוכו, וכן רצה לשנות את הקשר לאחיו הצעיר, אבל אחיו לא הניח לו לשנותו, ואמר שאביו הדברי חיים אמר לו בשעת הבר מצוה שלו שלא יתן לאף אחד לשנות לו את הקשר, וכנראה כיון ברוח"ק שירצה אח"כ אחיו לשנותו.

וביאר מו"ר, דלת אחת היא בחי' לאה, ושני דלתין הם לאה ורחל, לאה הוא נגלות התורה ורחל הוא נסתר התורה, ולכן מי שיש לו אות ד' הוא רומז על לאה שהוא נגלות התורה, והקשר של מ"ם סתומה כשיש בו אויר באמצע, רומז על מי שלומד גם קבלה אבל אינו מקשר הנגלה והנסתר

ביחד, וכן הדברי חיים אע"פ שלמד הרבה קבלה, היה מגלה רק את חלק הנגלה שלו, וכידוע שהוא נקרא בעולם שר התורה. והקשר מ"ם סתומה שאין בו אויר כלל, רומז על מי שמקשר הנגלה והנסתר ביחד בהתקשרות גדולה, לפיכך רוב אנשים פשוטים הולכים עם קשר של שני דלתי"ן וכן הוא שיטת רוב הפוסקים, דהאנשים הפשוטים מקושרים ומקבלים חיות מצדיק האמת הגדול שהוא בבחי' איש פשוט הגדול (כדאי ענין זה בלקו"מ) שהוא כלול מלאה ורחל ונזכיר את דברי השינאווער שמימות יהושע בן נון לא היה מי שידוע הל' תפילין כל כך טוב כמו השר שלום מבעלזא, והוא הלך עם הקשר הפשוט דשני דלתי"ן.

בהליכה לביתו

סמ' דיבר על מה שכתב הדברי חיים בשו"ת "בני יחזקאל אפי' יחבו ליה כל חללי דעלמא לא ישנה בדיבורו", וביאר את מה שהד"ח הפליג בגדולת בנו עפ"י ליקוטי מהר"ן שצריך מאוד לכבד את בני הצדיק, ואשתעי עובדא ששמע מאדם ששמע מן הרב מקוממיות, ששמע איש מפי איש עד הגוסמינער שהיה תלמיד של הקאצקער, שידוע שדרכו של הקאצקער היה דרכו תמיד להיות סגור בחדרו, ורק פעם אחת לאחר כמה חדשים יצא לקהל, והנה הדרך בקאצק היה שהחסידים היה שובתים למשך כמה חדשים, ואח"כ היה הולכים להרבי ליקח ברכת פרידה, והיה חסיד אחד שישב שם לכמה חדשים, ושלחו מכתב מבית שכבר צריך לחזור, והנה רצה החסיד ההוא לחזור לביתו, אבל לא רצה ללכת בלי לקחת ברכת פרידה מהרבי, אך לרוע מזלו, היה הרבי סגור בחדרו והוא המתין שבוע ועוד שבוע חודש ועוד חודש, ובינתיים קבלו כמה

מכתבים מביתו (שטרענגע בריוון) ולא ידע החסיד מה לעשות, ומרוב צערו שפך את לבו לבנו של הקאצק ששמו היה ר' דוד'ל, וריחם עליו ר' דוד'ל, ולכן יעץ לו, שהוא יזרוק אותו לפנים בתוך חדרו של אבי מורי, ועי"ז יצא טוב משני צדדים, דאם אבי יברך אותך ויתן לך ברכת פרידה, הרי זה טוב. ואם יקפיד עליו אבי, אזי יגיד לו דמה היה יכול לעשות הרי דוד'ל זרק אותו לפנים מן החדר ולא היה יכול לעמוד נגדו. ואכן כן עשו למעשה, ור' דוד'ל זרק אותו לפנים מן ההיכל הקדוש וסגר הדלת אחריו, והחסיד נפל בתוך החדר, והרגיש הרבי מקאצק, ומיד גער בו, למה נכנס בתוך חדרו בלי רשות ומפריע לו בעבודת ה'. אז ענה החסיד בתמימות דמה היה יכול לעשות הרי דוד'ל זרק אותו פנימה, ואז אמר הרבי מקאצק אה דוד'ל, על דוד'ל אי אפשר להקשות קושיות הלא הוא הוא יהוד גדול. והיינו שיש לדעת שהצדיק ממשיך לבניו נשמות גבוהות וא"א תמיד להבין

ואמר אחד להשני מתי כבר יופיע עוד כרך. ושמע מו"ר את השיחה, ואמר להם שיש לו קבלה, מהמקובל הצדיק ר' דניאל פריש זצ"ל, מתי יכול האדם לדעת שכבר יכול להוציא ספר, ותירץ שכשיש לו כבר "חמישים" מחברות [העפמליך] מחידושי תורה שלו, אזי כבר יכול הוא להוציא את הספר לאור עולם.

דרכיהם ואין להקשות עליהם קושיות [וכמו שהיה אצל הדברי יחזקאל שהרבה תמהו עליו ולא הבינו את דרכיו שחלק על אביו הק' וכו' אך הד"ח בעצמו הפליג בשבחו כנ"ל].

ע' שני תלמידי מו"ר שוחחו ביניהם, [שאחד מהם מוציא ספרים]

חלקים משיעור בהלכה בספר בן איש חי

ליקוטים משיעור בהלכה בספר בן איש חי שאחרי תפילת שחרית (ההלכות שבבא"ח שנה ראשונה פר' תרומה והלכות פורים מפר' תצוה)

פרשת תרומה שנה ראשונה הלכה ה'

ובתוב בחס"ל באומרו קק"ק ידלג שלשה דלוגין למעלה בעינים סגורות ונשואות למעלה.
ויש לבאר הטעם הפנימי מדוע בכל התפלה צריך להיות עיניו למטה ובקדושה עיניו
נשואות למעלה, וי"ל בזה עפ"י החקירה שכתבנו במקו"א (בביאור על מס' ברכות) האם אנו בתפלה
מרכבה אל הו"א או אל הנוק', שבתחילת שעה"כ אי' לכוין הבחי' של ואני תפלה, ומשמע שאנו
מרכבה אל הנוק' המבקשת מהו"א, ובשאר כוונות התפילה משמע שאנו בבחי' המרכבה להו"א
המשפיע אל הנוק', ובמקו"א כתבנו ששניהם אמת שמצד הנשמה אנו מרכבה להו"א ומצד
הנפש אל הנוק', ועפ"י י"ל בעניינינו שבכל התפלה העיקר להיות מרכבה אל הו"א ולכוין
להשפיע אל הנוק' וע"כ יש ליתן עיניו למטה לרמוז הכוונה להשפיע אל הנוק' שנמצאת למטה,
אך בקדושה דאי' מהאריז"ל שאנו צריכים לכוין בקדושה לקבל הקדושה היורדת מלמעלה הרי
שם העיקר לכוין לעשות עצמו עתה מרכבה להנוק' המקבלת הקדושה מלמעלה, וע"כ שם אנו
נושאים עינינו למעלה לקבל הקדושה.

פרשת תצוה הלכה א'

**הכל חייבין במקרא מגילה אנשים ונשים, אך הנשים אף על פי שיודעין לקרות, ישמעו
מן האנשים, וכן המנהג בעיר הקודש תבנה ותכוון במהרה בימינו, שמעולם לא
נשמע שהאשה קראה מגילה, ולכן כל אדם אף על פי שקרא המגילה בבית הכנסת, יקראה
בביתו בשביל אשתו שלא שמעה בבית הכנסת, ובשביל הבתולות ושאר נשים ומשרתים
שבבית, ואם קראה בבית הכנסת וחוזר וקורא לנשים, לא יברך בשבילם, וגם הם לא
יברכו.**

**א] הנה דבר זה שאשה תקרא את המגילה הוא מה' גדולה בראשונים ובגדולי הפוסקים
(ואכמ"ל), ונראה שכוונת הבא"ח שאף לשיטת המתירים אעפ"כ מעולם לא נשמע
שהאשה קראה מגילה.**

וביאר מו"ר די"ל טעם פנימי ע"ז שמעיקר הדין יש פוסקים הסוברים שאשה יכולה לקרוא את
המגילה אף שלמעשה ח"ו לנהוג כך אלא שזה בא לרמוז דאשה הוא בחי' מלכות בחי'
השכינה, דיש להגיע לכזו דביקות בשעת קריאת המגילה שיהיה כאילו שומע מפי השכינה.

והנה בשיטת המחבר בשו"ע (סי' תרפ"ט ס"ב) יש מבוכה איך פוסק במח' זו שכתב שם וז"ל,
אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא ידי חובתו, והוא שישמע ממי שהוא חייב

בקריאתה, לפיכך אם היה הקורא חרש או הקטן או שומע השומע ממנו לא יצא. הרי משמע מסתימת דברי המחבר דנשים מותרים להוציא את אנשים, דהלא גם הנשים מחויבים בקריאת המגילה דאף הן היו בנם. אבל אח"כ מביא המחבר ויש אומרים שהנשים אינם מוציאות את הנשים. היינו שכאן כתב בפירוש שנשים אינם מוציאות את הנשים, וזה סתם ואח"כ מחלוקת, והנה הכלל בכה"ג דסתם ואח"כ מחלוקת הלכה כסתם אלא די"א דבכה"ג שאין מפרש בסתם להדיא להיפך מהמח' שאח"כ כמו כאן שבראשית דברי המחבר לא כתב להדיא שמותר לנשים להוציא אנשים אלא שזה מובן ממשמעות דברי המחבר, ואח"כ הביא השו"ע להדיא שיש אומרים שזה אסור, בכה"ג הלכה כה"א.

ב] ועיין בכף החיים (סי' תרפ"ט אות י"ב ואות י"ד) דמביא שיטת רש"י הוא שנשים מותרות להוציא אף את הנשים, וכן הוא שיטת המגיד משנה שסובר שכן נראה מדברי הרמב"ם. ואחר כך מביא שיטת האוסרים והם דעת בה"ג, והלבוש, ואלה רבה, ופרי חדש, וכן נפסק בתשובות בית דוד סי' ת"ט וביאר שם טעמו דהיות דהשו"ע סותם ולא פירש בהדיא בדיעה ראשונה להתיר, ואחר כך כתב דיש אומרים לאסור, אזי דעתו של השו"ע הוא לפסוק כשיטת חיש אומרים, עיי"ש, ולכן פסק הכף החיים דאם שמע קריאת המגילה מן האשה לא יצא, וצריך לחזור ולקרוא אבל לא יברך משום דקיימא לן ספק ברכות להקל.

ג] והנה אחד מן הטעמים של שיטת האוסרים (כמו שמבואר בכה"ח אות י"ג) הוא מטעם דקול באשה ערוה (דהלא קוראים את המגילה עם הטעמים שהוא ניגון שזה הוא ערוה באשה), והנה א"כ צריכים לדעת מה הוא סברת המתירים, ואי אפשר לומר שכאן מייירי באשה שקוראת את המגילה לבעלה ולבניה, שהלא אע"פ שמותרים הם לשמוע את קולה, ואין זה כמו איש זר ששומע את קולה שזה אסור, אבל אע"כ אסור להם ללמוד דברי תורה בשעת ששומעים את קול האשה, שזה ג"כ נקרא ערוה אצלם, אלא שאין להם איסור לשמוע את קולה, וא"כ אי אפשר לומר דכאן מייירי שאשתו קוראת המגילה לפניו, דהלא זה הוה ערוה אצלו ואסור לעשות שום דבר שבקדושה ובודאי שאי אפשר לו לשמוע ולקיים את מצות קריאת מגילה.

ד] ובדרך דוחק אפשר לתרץ שקריאת המגילה עם הטעמים אינה נקראת ניגון [או שמייירי שתקרא את המגילה ללא טעמים, שהטעמים אינם מעכבים], ואע"פ שיש מח' בין הפוסקים אם קול באשה ערוה הוא רק כשהיא מזמרת, אבל סתם דיבור בעלמא אינה ערוה, או אפשר שגם סתם דיבור הוה ג"כ ערוה ואסור ללמוד תורה בשעת שהיא מדברת. אפשר שרש"י והרמב"ם סוברים כשיטת הפוסקים שסתם דיבור בעלמא של אשה אינו ערוה, ולכן יכולה להוציא את אנשים ולא תהא נחשבת כערוה.

ה] ואח"כ הוסיף מו"ר לבאר את שיטת רש"י ורמב"ם בדרך פנימיות, דהנה מרדכי הצדיק רצה לקבוע את יום הפורים רק ליום משתה ושמחה, ושיהיה רק חיוב לאכול סעודה ביום הפורים, אבל אסתר רצתה גם לחייב לשמוע את המגילה וכמו שאמרה "כתבוני לדורות".

היינו שמרדכי הוא בחי' יסוד אבא שהוא בדרך של מנוחה בחי' חכמה שהוא "אבא", ואינו הולך בדרך יגיעה ועבודה. משא"כ אסתר שהיא בחי' עבודה שביקשה להתענות עליה

כדכתיב "וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשה ימים לילה ויום", ולכן היא רוצה גם לחייב לקרות את המגילה שהוא בחי' עבודה ויגיעה. ומכיון שכל ענין החיוב של קריאת המגילה הוא ע"י אשה [אסתר], על כן סברו רש"י ורמב"ם שאשה יכולה להוציא אנשים.

הלכה טו

חייב כל אדם ליתן שתי מתנות לשני עניים לפחות, וכל המרבה ברוך יהיה, והשיעור הוא: אם נותן אוכל צריך שיהיה בו שלוש ביצים שהם ארבעה וחמשים דרה"ם, ואם מעות, שיעור שיקנה שלוש ביצים מפת, ואפילו עני המתפרנס מצדקה, חייב במתנות לאביונים, והרב פרי חדש פוטר, ובתוב בספר תורה לשמה, שיוכל אביון אחד ליתן לאביון חבירו וזה גם כן חוזר ונותן לחבירו. הרי מבואר כאן חומרא שמתנות לאביונים צ"ל בשיעור של שלוש ביצים שהם ארבעה וחמשים דרה"ם, דלא כמו כמה פוסקים (ריטב"א וכ"פ חמ"ב) שסוברים שדי בשו"פ, ואמנם מה שיי"א בימינו שיעור גדול ביותר למתנות לאביונים לא מצינו לזה לע"ע מקור בפוסקים הקדומים, דאף המחמירים דאין די בשו"פ לא הצריכו אלא שיעור סעודה של שלוש ביצים מפת ולא יותר.

הלכה טז

חייב לשלוח כל אדם לחבירו שתי מנות, דהיינו שני מיני אוכלים.

א] אולי כוונתו שמשלוח מנות צריך להיות דייקא שני מיני אוכלים ולא יוצאים במשקין, ושורש שאלה זו במס' מגילה (ו' ע"א) תני רב יוסף ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאיש אחד ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם רבי יהודה נשיאה שדר ליה לרבי אושעיא אטמא דעיגלא תלתא "זגרבא דחמרא" שלח ליה קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ועיין ברש"י וז"ל הכי גרסינן קיימת בנו רבינו "ומשלוח מנות" דהא תרי מנות איכא, הרי משמע מדברי רש"י שאפשר לקיים משלוח מנות גם ע"י משקין. ועיין ברבינו חננאל דגורס בגמרא דקיימתא בנו "מתנות לאביונים" ואינו כותב שם משלוח מנות. ומשמע מזה שהוא סובר שאין יוצאים ידי חובת משלוח מנות במשקים. והנה לרוב הפוסקים יוצאים יד"ל מל"מ במשקין [תרה"ד סי' קי"א, והמגא והמ"ז והפר"ח והא"ר בסי' תרצ"ה ועוד], אמנם קצת פוסקים (שו"ת אפרקמתא דעניא סי' כה ושו"ת בית אב סי' ק"ג) חששו לגירסת ר"ח הנ"ל [וצ"ע האם כוונת הבא"ח גם לחוש לחומרא זו].

ב] והנה הגריש"א סובר שאע"פ שיוצאים משלוח מנות במשקין אעפ"כ פסק דאין יוצאים במים, מכיון שזה אינו חשוב. ועל זה הקשה מו"ר על זה דלמה לא הוה מים חשובים, הלא בזמנינו יש מים שהוא כן חשוב שהלא יש כמה מיני מים שהם חשובים, [כמו מים מיניראלים] שעולה כסף שוה בשוה כמו "קולה", ואע"פ שיש בכמה מדינות שאין המים חשובים, הלא פסק החיי אדם שחשיבות הולכים בתר כל עיר ועיר בפרטות, שאם חשוב באותו עיר אע"פ שבעיר אחרת אין לזה שום חשיבות עם כל זאת מקיימים בזה משלוח מנות.

ג] ואיתא בחיי אדם בשם הריטב"א שמשלוח מנות צריך להיות כפי חשיבות "המקבל", וכ"ה בביואה"ל (סי' תרצ"ה ד"ה חייב לשלוח) ועיין בשדי חמד שמקשה עליו דמשמע בירושלמי שצריך שהמשלוח מנות צריך להיות כפי חשיבות "הנותן".

וי"ל הביאור הפנימי במח' זו עפ"מ ש"כ בהרבה מקומות בשם הרמ"ז (על אוצ"ח אות ב') שהירושלמי הוא בבחי' מוחין דלאה והבבלי בבחי' מוחין דרחל וכו' מתבאר דהלא לאה היא בבחי' משפיע [דמקושרת מאחורי ז"א שבבחי' המשפיע או משום שהיא המלכות דבינה שבינה משפיעה להספירות] וע"כ סובר דאזלינן בתר חשיבות הנותן המשפיע משא"כ החי"א דאזיל לשיטת הבבלי דבבחי' רחל (שבבחי' ספי' המלכות המקבלת האור מכל הספי') ע"כ אזיל בתר חשיבות המקבל.

וכתוב בספר תורה לשמה שצריך להניח כל מין בכלי אחד בפני עצמו, ולא יניח שניהם בכלי אחד.

א [הרי מבואר כאן חומרא גדולה דצריך שהמשלוח מנות יהיה בשני כלים נפרדים דאם הוא בכלי אחד הרי זה נחשב כאילו הוא רק מאכל אחד, וצריך שיהיה כל אוכל בכלי נפרדת.

ב] והנה שונה הוא שיטת המהרש"ג מן הקצה אל הקצה דהוא סובר שיכול לצאת מצות משלוח מנות אפי' במאכל אחד שהוא גדול כמו שני מאכלים, ואינו צריך שיהיה בפועל שני אוכלים נפרדים. [ורוב הפוסקים סוברים דרק אם השני האוכלים הם אותו מין אזי אמרינן דמין במינו בטל ולא הוה נחשב כשני מינים, אבל בשני מינים נפרדים אפשר לצאת אפי' בכלי אחד].

ג] וביאר מו"ר טעמם ונימוקם של הבן איש חי ושיטת המהרש"ג ששיטתם הם מן הקצה אל הקצה, דהנה ידוע דהתורה הקדושה צריך ללמוד עם חבורה בחברותא טובה וכמו שדרשו חז"ל (מכות י' ע"א) חרב אל הבדים ונאלו חרב על צוארי שונאיהם של ת"ח שיושבין ועוסקין בתורה בד כבד ולא עוד אלא שמטפשינן.

אבל אמר מו"ר בשם תלמידי הגר"א, שהיום שיש הרבה ספרים, הספרים ג"כ נקראים חברותא. ויש שרצו לתרץ את הגאון שהיה יושב לבדו בביתו ועוסק בתורה ביחידות, דאם אינו מוצא שום חברותא שראוי לו אז הוא פטור מללמוד עם חברותא. ועוד י"א עפ"י המשנה באבות (פ"א מ"ז) קנה לך חבר, וביאורו הלשון "קנה" היינו "עט" שע"י שכותב חידושי תורה הוה זה נקרא חבר שלו, ואזי מותר לו ללמוד תורה ביחידות].

ד] ונחזור להנ"ל דיש שתי בחי' בלימוד תורה הקדושה, דמצד אחד העיקר של התורה הקדושה הוא לייחד ולגלות אחדות ה' ע"י לימוד תורה"ק בדבקות בה' אחד בלימוד, ומצד שני עיקר היופי של התורה ע"י ריבוי הגוונים וריבוי האורות של התורה"ק בפרטים רבים וחילוקי שיטות.

ה] והנה מוהרנ"ת כתב בליקוטי הלכות שמשלוח מנות הוא בחי' "מן" שמן הוא בחי' התורה הקדושה שיש בו הב' בחי' הנ"ל, והנה הבא"ח הולך בשיטה שיש לגלות בתורה"ק את יופיה ע"י ריבוי הפרטים ולכן אוהז הוא בשיטתו שצריך שכל אוכל צריך להיות בכלי נפרד, כדי שתהיה התגלות ריבוי הפרטים, [ואפי' אם הם שני מאכלים נפרדים אלא שהם בכלי אחד, לא יצא, דגם כזה יש קצת אחדות שהם בכלי אחד] ולכן סובר שצריך שכל מאכל יהיה נפרד לגמרי מחבירו, ועי"ז מתגלה שלמות האור של התורה הקדושה ע"י ריבוי הפרטים.

ו] אבל המהרש"ג היתה לו דרך אחרת בתורה הקדושה שהיה סבור שעיקר העבודה בתורה בקדושה היא לגלות ע"י ריבוי הפרטים את יהוד ה', שע"י לימוד התורה מתגלה אחדות ה' ושורש היחוד, ולכן אדרבה טוב יותר לייחד השני מנות שיהיה "אחד ממש" ע"י שיהיה מאכל אחד שהוא גדול כמו שני מאכלים, ועי"ז נתגלה האחדות ה' בתכלית השלימות, שאע"פ שמן הדין חייב ליתן "שני" מנות, אבל יש הידור לעשות משני המנות "אחד" שיתגלה האחדות ה' בכל תוקפו [והוסיף בקיצור שי"ל עוד שג' השיטות הנ"ל הן כנגד הג' דרגות דממכ"ע וסוכ"ע ולית אתר פנוי מיניה (וכמו שהבאנו לעיל בליל שב"ק בהליכה לביתו בענין הרה"ק מקאצק והרה"ק מוורקא והשילוב בין ב' הדרכים), והיינו שדעת רוב הפוסקים הם בבחי' דמעש"ב (ממכ"ע) שניכר מציאות ופירוד הנבראים ומציאות הבורא, וזה בחי' ב' מינים בכלי אחד, והידור הגדול דהמהרש"ג שיוצאים במין אחד גדול הראוי להתחלק לשנים הוא כנגד בחי' מעשה מרכבה (סוכ"ע) שניכר רק מציאות הבורא, והנברא הוא רק בבחי' הבחנה שאינה עולה בשם, וכמו במין אחד הגדול שרק בכח יכול להתחלק, ולפ"ז י"ל שהבא"ח שעשה כאן תכלית ההפרדה שצריך שיהיו ב' המינים נפרדים לגמרי בב' כלים זהו בבחי' המבואר שם שע"י שעולים מהפירוד אל היחוד (שמשלוח מנות מביא אהבה ואחדות) מתגלה בזה תכלית היחוד].

ז] בדרך אגב הזכיר מו"ר דרבו של המהרש"ג היה המהר"ם שיק (שהיה תלמידו של ההת"ם) ולפני ההתונה אמר המהר"ם שיק לתלמידו המהרש"ג, שדבר אחד אני רוצה לגלות לך שזה יהיה לך לעזור כל ימי חיך, ואמר בזה הלשון: אז מ'וצט און מ'לערנט האט מען קיינמאל נישט קיין חרטה (כשיושבים ולומדים אז אף פעם אין מתחרטים על זה). ואמר זאת על כך שמזמינים אותו להשתתף בשמחות וחושש שיהא שם איזה חשש מכשול היפך גדר הקדושה וכדו', ועי"ז אמר לו שאם ישאר ללמוד לא יתחרט בודאי משא"כ אם ילך.

זאבן יש שני מיני צדיקים, יש צדיקים שהם הולכים תמיד אצל שמחות של אנ"ש, והוא מרביץ תורה ברבים והוא מעורב עם החסידים שלו, ויש צדיקים שהם סגורים בחדריהם ואי אפשר לכנוס אליהם, וזה הוא ג"כ שתי בחי' הנ"ל.

ח] ואח"כ הוסיף מו"ר שהצדיק האמיתי יש לו הכח לאחוז החבל בשני צדדים ועבודתו הוא כפליים שהוא מגלה את האחדות ה' בתכלית הייחוד וגם מגלה את התורה בריבוי הפרטים עד הפרט האחרון. כמבואר לעיל בליל שבת קודש בחזרה לביתו שזה בחי' פנימיות וזה הוא בחי' היצוניות, עיי"ש.

הלכה יט

מצוה להרבות בפעודת פורים, ועיקר הפעודה ביום וכו'.

א] אחד שאל מה הדין בפורים שהלא לפי קבלה צריך להתחיל את סעודת המשתה מיד אחר תפילת שחרית כדי שישאר האורות והמוחין אצלינו, אך אם יתחיל לשתות מיד מה יהיה עם תפילת מנחה דהלא שיכור אסור להתפלל. והשיב מו"ר דאדרבה דלפי קבלה יוצא יותר טוב, דהלא מיד אחד תפילת שחרית ירבה באכילה ושתיה ועד שיגיע סוף זמן תפילת מנחה אזי כבר יפוג יינו ויהיה ביכולתו להתפלל תפילת מנחה בסוף זמנו שהוא סמוך ללילה כמנהג האר"ז"ל, ויקיים את שניהם לפי דברי קבלה.

ב] ונשאל שאל את מו"ר מה טעמו של האריז"ל שיש להתפלל מנחה הכי מאוחר שאפשר, והשיב לו נאמר דהלא ענין מנחה הוא להכניע החיצונים, וכל כמה שהוא מתקרב יותר ללילה מתרבה יותר החושך והקלי', ולכן מוטב להתפלל כמה שיותר מאוחר שע"ז מכניע יותר את החיצונים.

והוסיף מו"ר דיש אמנם גם קליפת דעות כוזבות ואפיקורסות שהיא מתעוררת בתחילת זמן מנחה, בחצי שעה אחר חצות וגם היא קליפה קשה, ואותה צריך להכניע ע"י תפילת מנחה גדולה דייקא באותו זמן שמתעוררת אותה קליפה רעה.

והנה יש נשמות שהם מקין ויש נשמות שהם משורש הבל, והכלל הוא דמי שהוא משורש קין שבבחי' שמאל צריך ללחום עם קלי' הדעות כוזבות שהיא בבחי' הבינה דקלי'. ולכן היו כמה צדיקים שהתפללו מיד כשהגיע זמן מנחה גדולה, וכמו שהעיד הבני יששכר על עצמו שמכיון שהוא היה מנשמת קין והיה צריך להלחם עם המשכילים לכן התפלל מנחה גדולה. משא"כ מי שהוא מנשמת הבל שבבחי' ימין עבודתו להלחם עם הקלי' של תאוות רעות שבבחי' ימין דקלי', צריך להתפלל מנחה מאוחר ככל האפשר כדי להכניע את החיצונים.

והוסיף אחד לשאול את פי מו"ר, דהלא השר שלום זי"ע העיד על עצמו שהוא משורש קין, ואעפ"כ הוא התפלל מנחה מאוחר ביותר, ועל זה השיב מו"ר דהוא כבר ביאר זאת באריכות בהזדמנות אחרת, דאף שזה נכון שהבעלזער רב זצוק"ל היה משורש קין, אבל הוא העלה זאת לבחי' נשמת הבל (כמבואר בים החכמה תשס"ז בהל' תפילין).

ורצה אחד מהתלמידים להצדיק מה שראינו אצל רוב העולם, שמתפללים מנחה בהשכמה במנחה גדולה, ואח"כ נוטלים ידיהם לסעודת פורים [וכמו דאי' ברמ"א סי' תרצ"ה ס"ב דנוהגין לעשות סעודת פורים לאחר מנחה] ורצה למעון דביום הפורים יש ענין של ונהפוך הוא, דכל ענין של פורים הוא להכניע את קליפת עמלק ע"י קריאת המגילה, וגם שאר מצוות של צדקה ומתנות לאביונים ומשלוח מנות וכדו' וכל כמה שהוא יותר מאוחר אזי הקליפה הולך ומתמעט ע"י ריבוי המצוות של בני ישראל, ולכן ביום הפורים יותר טוב להתפלל מוקדם ככל האפשר, דהלא בסוף היום כבר כמעט שאין שום קלי' מה להכניע.

וענה מו"ר די"ל דדייקא אותן הקליפות דקות שהם עדיין נמצאות בסוף היום ועדיין לא נמתקו ולא נכנעו, הם הקליפות הקשות ביותר, ומאד ומאוד צריכים להתגבר עליהם ולהכניעם בכל התוקף שזמן יום הפורים מאד מסוגל לזה, ולכן גם בפורים כדאי למי שיכול לקיים את דברי האריז"ל להתפלל מנחה כמה שיותר מאוחר. ועוד הוסיף שאף שלפי הקבלה צריך לעשות את הסעודה מיד לאחר שחרית, אפשר גם לקיים את דברי הרמ"א לאכול הסעודה לאחר המנחה, והיינו שימשיך את סעודתו עד הצהריים ויהיה סעודה גדולה, ואפשר גם להפסיק ויפסיק באמצע להתפלל מנחה, ולהמשיך את סעודתו שהתחיל בשחרית, וכדאי לכיון בשעת נטילת ידיים שיצא באמצע הסעודה, וכן שיתכן שיכרך ברכת המזון במקום אחר.

הלכה כא

אין לעשות מלאכה בפורים, בין בי"ד בין בט"ו, ואין לנשים לעשות כבוד וכדומה אפילו ביום ט"ו, ואין מגלחין ישראלים אפילו אם חל יום י"ד בערב שבת. אמר מו"ר שאחד

מבני אחינו הספרדים שאל דהוא נוהג תמיד לפי פסקי ההלכות של הבא"ה, ואינו יודע מה לעשות ביום י"ד בשנה הזו, דהבעה"ב שלו אמר שהוא צריך לעבוד ביום י"ד, ושאל את פי מו"ר האם מותר לו לעבוד, או שצריך למנוע מלעבוד אע"פ שיש חשש שהבעה"ב ישלח אותו מעבודתו.

ואמר מו"ר שהלא מפשטות דברי הבא"ה נראה שהוא מחמיר ואוסר לעבוד בשני הימים, וזה דלא כדברי השו"ע (סי' תרצ"ו ס"א) וז"ל, פורים מותר בעשיית מלאכה, ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושין, (והאידנא נהגו בכל מקום שלא לעשות) וכו'. אבל בסעי' ב' כתב בפירוש אפילו במקום שנהגו [שלא לעשות מלאכה] לא נהגו אלא ביום מקרא מגילה בלבד, אבל לאסור את של זה בזה אינו מנהג. אלא עיין בבאר היטב שמביא בשם המהרי"ל והאבודרהם שיש להחמיר בזה ולא לעשות עבודה בשני הימים [וזה מקור הבא"ה].

ואמר דלכא"ו אף לספרדים יש אפשרות להקל בזה דהנה איתא בכף החיים (אות יד) שמביא את דברי הברכי יוסף שסובר שרוב הפוסקים מתירים, וכן פסק הגר"ע יוסף שליט"א (בספר הליכות עולם) שלפי רוב הפוסקים מותר לעבוד ביום י"ד.

ואח"כ אמר דאע"פ שיש מתירים והיה יכול להתיר לו לעבוד, אבל מכיון שאותו השואל הוא רגיל תמיד לעשות לפי הפוסקים של הבן איש חי, א"כ יש לומר שזה נחשב כנדר אצלו, וא"כ בודאי שצריך להתיר את הנדר, שאע"פ שקיבל את כל פסקי הבן איש חי מבקש התרה על הלכה זו, דאילו היה יודע שיהיה לו מצב כזה שבעה"כ מצווה לו שצריך לעבוד, אזי לא היה מקבל על עצמו את ההלכה זו.

אכן ידועים את דברי החזון איש דאם האדם מקבל עליו והולך עם פוסק אחד בכל פסקיו, אזי יכול לקבל עליו גם הקולות של אותו פוסק ואפי' בדאורייתא, [אבל צריך גם להחמיר בכל הדברים שאותו פוסק מחמיר] משום שהוא קיבל עליו את אותו הפוסק כרבו.

וא"כ בזה יש לעיין, האם יכול האדם הנ"ל לעבוד ביום י"ד, דהא אפי' לאחר שהתיר את נדרו, עדיין נחשב הבן איש חי רבו, שצריך לילך לפי כל פסקיו.

ולכן אמר שליבו נוטה לומר שגם הבא"ה עצמו סובר שבשעת הדחק מותר לעבוד ביום י"ד. ויתירה מזו, דאפשר דע"י שמתיר את נדרו לשנה זו בלבד ולא לעולם ועד, אזי עדיין נחשב הבן איש חי כרבו. ועוד יש לצדד להתיר דמכיון דזו היא שעת הדחק אפשר שגם החזון איש מודה דאינו צריך לעשות לפי שיטת רבו.

הלכה כב

ילבשו בפורים בגדי שבת או בגדים אחרים שהם חשובים, ולא ילבשו בגדי חול, זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו. אחד שאל למו"ר מה עדיף לעשות ביום הפורים, האם יותר טוב להתפלל וללמוד ויעסוק רוב היום בעבודה ולמעט מליץ אצל קרובים וחברים וכדו' וליתן משלוח מנות לכל או"א, או עדיף טפי להרבות שמחה וריעות ולשלוח מנות לכל הידידים והקרובים וכדו'.

והשיב מו"ר דבזמנו של ר' מרדכי מנדבורנה זצוק"ל נהגו האנשים שביום הפורים היו עוסקים כל היום כולו בעבודה בתורה ובתפלה וכדו' ורק מעט קודם הלילה נטלו ידיהם

לג

ליקוטי הלכות בא"ח פר' תרומה-תצוה

למעודות פורים, ואמר ר' מרדכי'לע דאילו היה הציבור יודעים כמה חשוב הוא בשמים לשמח ולהנות יהודי, אזי היו כל האנשים ממעטים בעבודות, והיו עוסקים יותר לשמח את לבבות בני ישראל.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

לע"נ
אסתר מלכה מינגא בת ר' שאול ז"ל
שנהרגה על קדשה"ש י"א אדר תש"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

בהוקרה
לידידינו המחנך הדגול
הר"ר אהרן ישעיה פרוש שליט"א
לרגל הולדת נכדו
בן לחתנו הר"ר שלמה קליין שליט"א
שיזכו להכניסו בבריתו של אאע"ה בעיתו ובזמנו
ולגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים

מזלא טבא וגדיא יאה
להחתן הר"ר ישראל רייך שליט"א
לרגל הארוסין עב"ג בת כ"ק אדמו"ר מלובלין שליט"א
שיזכו לבנות בית נאמן בישראל אמן

להצלחת
אלון חיים בן חיה יהודית הי"ו